

Обираючи професію, ми обираємо свою долю, свою життєву стежину. Майстрами не народжуються, ними стають завдяки клопіткій праці.

***"Навчитися можна тільки тому, що любиш."
Йоганн Вольфганг Гете***

Юність – чудова пора в житті людини. Це час для роздумів про майбутнє, планування й визначення перспектив свого життя. Що чекає на хлопців та дівчат за порогом юності? Від чого залежить життєвий успіх? Як знайти себе в цьому світі? Це ті питання, які цікавлять кожного випускника школи. Своє майбутнє випускники пов'язують із цікавою, престижною роботою, яка допоможе їм само реалізуватися, досягти матеріального благополуччя, економічної незалежності. Для цього необхідно насамперед правильно обрати професію. Але як зорієнтуватися у величезному розмаїтті професій: адже в сучасному житті їх налічується понад 40000? Людина, яка обирає професію, має орієнтуватися в цьому розмаїтті, знати особливості

різних професій, їх вимоги до людини, реально оцінити свої можливості, здібності, інтереси. Загалом, вибір професії можна порівняти з розв'язанням складного творчого завдання, до того ж, це як задача з багатьма невідомими, коли необхідно врахувати безліч чинників.

Обираючи професію треба пам'ятати, що:

- здійснити цей відповідальний крок треба свідомо, враховуючи свої нахили та здібності, особисті та громадські інтереси;*
- погляд на професію, як на вибір постійної, на все життя справи – хибний, бо не враховує, що людина має різносторонні здібності, які дають можливість накопичувати спеціальні знання та навички в різних сферах діяльності (кращим інженером, наприклад, буде той, хто пройшов школу майстерності робітника);*
- розподіл професій на погані й хороші, цікаві і нецікаві, легкі і важкі – помилковий; значення професії в житті людини залежить не стільки від характеру роботи, скільки від того, як до нього ставиться сама людина, наскільки професія відповідає її запитам і можливостям;*
- професію не слід вибирати «за компанію»; такий вибір тільки випадково буває вдалим;*
- не варто переносити своє ставлення до конкретної людини на її професію; особиста симпатія чи антипатія до людини однієї професії ніяк не може свідчити про особисту придатність чи непридатність іншої людини до цієї професії;*
- інколи за зовнішньою привабливістю професії приховані її складнощі (професію геолога інколи цінують за можливість мандрувати і споглядати світ, актора - за славу і таке інше, але ж...);*
- світ професій значно ширший (понад 40000), ніж коло навчальних предметів (12 - 15), тому, отождествлення улюбленого навчального предмету з професією не є надійним орієнтиром у виборі професії.*

Як уникнути помилок і розчарувань у виборі професії ?

Універсальних рецептів немає, але деяку схему самоаналізу, організації пошуку власного „Я”, вибору майбутньої професії ми вам дамо. Для цього радимо виконати послідовно такі дії :

- зберіть якнайбільше інформації про світ професій і визначте сферу діяльності, яка вас цікавить;*
- вивчіть самого себе, складіть уявлення про свої інтереси, здібності і нахили;*
- з'ясуйте, чи немає у вас медичних протипоказань за обраною професією;*
- знайдіть можливість зустрітися з представниками цієї професії і дізнатися, в якому навчальному закладі можна одержати необхідну кваліфікацію;*
- з'ясуйте, чи користується обрана вами професія попитом на ринку праці;*
- проаналізуйте отримані відомості і, якщо у формулі «хочу-можу-треба» повторюватиметься одна і та ж професія, вибір зроблено правильно.*

Історична довідка про навчальний заклад

На околиці південно-східної частини м. Суми є мальовничий куточок, який вражає своєю чистотою, охайністю та розмаїттям квітів. Тут розташоване один з кращих закладів освіти області - ДПНЗ "Сумське вище професійне училище будівництва і дизайну".

Для кожного з нас любов до рідного краю, рідної Батьківщини починається з любові до рідної оселі, де вперше побачив світ, зробив перший крок. Людина зростає, дорослішає, вибирає свій шлях у житті, йде до закладів освіти, щоб здобути освіту і бажану професію. І дуже важливо для неї, щоб місце, де навчається, було таким же привітним і надійним, як дорога батьківська домівка.

Надзвичайно багато праці було вкладено в останній рік в реконструкцію та ремонт училища, були хвилини радості і відчаю, але завжди перед колективом стояла мета — перетворити училище на зразковий заклад освіти, в якому було б приємно і навчатися, і працювати, і відпочивати.

Сьогодні ми з гордістю можемо сказати: "Так, наше училище для багатьох учнів стало другою домівкою, затишною, світлою та надійною".

Історія ВПУ будівництва і дизайну - це історія десятків тисяч людей, що пов'язали свою долю з робітничим класом нашого суспільства, переважна більшість з яких стали справжніми майстрами своєї справи, досвідченими керівниками, орденоносцями, заслуженими будівельниками, ветеранами праці

Знаменний час народження училища. Після визволення України від німецько-фашистських загарбників понівечена війною країна, в тому числі

Сумщина, потребувала кваліфікованих робітничих рук для відбудови зруйнованої війною держави.

17 серпня 1944 року у м. Суми на базі обласного будівельно-монтажного тресту № 308 була заснована школа будівельного профілю фабрично-заводського навчання № 3 з 6-ти місячним терміном навчання і контингентом учнів у 150 чоловік. Ця дата є днем народження сьогоденішнього ДПТНЗ "СВПУ будівництва і дизайну".

Першим керівником школи ФЗН № 3 було призначено фронтовика Петра Івановича Мохова, який за короткий час сформував педагогічний колектив з числа кращих будівельників, більшість з яких пропрацювали все своє трудове життя в колективі школи, а потім училища (Турутько А.І., Антоненко А.М. та багато інших).

Навчальний процес йшов одночасно з відновлювальними роботами в місті. Навчальними класами для майбутніх будівельників стали цехи промислових підприємств, житлові будинки, які вони піднімали з руїн разом з жителями міста Суми. Гордістю школи ФЗН № 3 були перші випускники.

Із року в рік збільшувався контингент учнів та педагогічних працівників школи ФЗН № 3, а це потребувало розширення навчальних, побутових та інших приміщень школи. Тому в кінці 1953 року школа перебазувалась в нове приміщення, що знаходилось поряд з новим суперфосфатним заводом.

Покращилось забезпечення учнів навчально-виробничими та культурно-побутовими приміщеннями, збільшився термін навчання до року.

Контингент учнів на цей час складав уже 350 чоловік. Великого значення для розвитку школи набув у той період наказ начальника Головного Управління Трудових резервів СРСР від 17.09.55 року № 303 "Про міри по підвищенню кваліфікації і створенню постійних кадрів будівельників".

У **1956 році** школу ФЗН № 3 було перейменовано в будівельну школу № 2 з 10-місячним терміном навчання, а згодом Постановою Ради Міністрів СРСР від 29.05., 1957р. - в будівельне училище № 2 з дворічним терміном навчання. Учні училища брали участь у будівництві таких важливих для міста об'єктів, як сірчаноокислий цех № 1 ВО "Хімпром", житлові будинки на Хімістечку, готель "Хімік", Будинок культури "Хімік", школа № 16 та ін.

1960 р. Наказом Начальника Головного управління профтехосвіти при Раді Міністрів УРСР № 170 від 27.12.1960 р. та наказом обласного управління профтехосвіти № 170 від 28.07.1961 р. будівельне училище № 2 перейменоване в професійно-технічне училище № 6 з терміном навчання 2-3 роки. У 1961 році розпочалось будівництво навчального корпусу та навчально-виробничих майстерень, у спорудженні яких активну участь взяли учнівський та педагогічний колектив училища.

Виникла гостра потреба у будівництві навчально-виробничого комплексу училища.

На цей час директором ПТУ № 6 працював Кирило Григорович Обозний, з ініціативи якого у 1961 році розпочато будівництво комплексу училища по вулиці Охтирській 28 м.Суми.

1963 р. Колектив учнів та педагогів отримує ключі від нового навчального комплексу училища.

1974 р. ПТУ-6 перейменовано в середнє професійно-технічне училище № 6 з трьохрічним терміном навчання. Училище розпочинає підготовку робітників, які по випуску отримують середню освіту та кваліфікацію будівельника. Свій кваліфікаційний рівень учні училища підвищували на базовому підприємстві - будівельно-монтажному тресті "Сумжитлобуд".

1980 - 1990 рр. Учнями та випускниками училища, які стали кваліфікованими спеціалістами цього тресту, збудовано десятки об'єктів соцкультпобуту міста Суми: лижна база, Будинок обласної держадміністрації, театр ім. М. Щепкіна, готель "Суми", театральний комплекс "Романтика" та ін. Як одному з кращих профтехучилищ області ПТУ-6 була довірена робота з навчання іноземних громадян.

З 1973 - по 1984 роки в училищі навчались громадяни із республік Малі, Іраку та Гвінеї. Педагогічний колектив активно працює над зміцненням навчально-матеріальної бази училища, підвищує рівень теоретичного навчання і професійної підготовки учнів. В експлуатацію вводиться новий культурно-побутовий комплекс з їдальнею, спортивним та актовим залами, які значно покращують умови навчання і відпочинку учнів.

Приділяється значна увага спортивно-масовій роботі. Багато учнів та випускників училища стають майстрами спорту та чемпіонами України з різних видів спорту: А.Єгоров, О.Котенко, В.Володько, Г.Шевченко та ін. О.Кириченко став олімпійським чемпіоном з велоспорту.

В училищі працюють гуртки художньої самодіяльності: народного і сучасного танцю, духовий оркестр, вокально-інструментальний та оркестр народних інструментів, які охоплюють понад 70 % учнів.

При участі учнів та випускників училища побудовано більше 1 млн. кв. м. житла, десяти об'єктів соцкультпобуту.

1991 р. - розпад СРСР. Україна стає незалежною демократичною країною зі своїми державними символами. Розпочався шлях ринкових перетворень. Реформуються всі галузі господарства України, в тому числі освітянська, до якої входить профтехосвіта.

1998 рік. В училищі відбуваються корінні зміни. Постановою Кабінету Міністрів України від 02.04.98 р. № 481 училище перепрофілюється у навчальний заклад з підготовки фахівців для підприємств легкої промисловості. Нині здійснюється навчання учнів за спеціальностями: кравець; закрійник; перукар; секретар керівника; столяр (будівельний); муляр, монтажник ЗБК, електрозварник; штукатур, маляр будівельний,

лицювальник-плиточник. На базі 11 класів: кухар-кондитер; закрійник; перукар

Колектив приймає Програму перепрофілювання училища з умовою збереження існуючої навчально-виробничої бази та створення нових кабінетів і майстерень для навчання учнів з професій, а також збереженням інженерно-педагогічних працівників.

2003 рік Професійно-технічне училище за наказом Міністерства освіти і науки України реорганізовано у Сумське вище професійне училище будівництва і дизайну.

Сьогодні ДПТНЗ «Сумське вище професійне училище будівництва і дизайну» здійснює навчально-виховний процес відповідно до оновлених Державних Стандартів професійно-технічної освіти, готує конкурентоспроможних робітників будівельної галузі, професій легкої промисловості, сфери послуг.

Керівництво училища, педагоги головні акценти в роботі ставлять на зміцнення навчально-матеріальної, методичної бази, на створення належних умов для здійснення якісної, рівнодоступної для кожного здобувача освіти; на забезпечення демократичної, доброзичливої атмосфери в педагогічному та учнівському колективах.

На базі училища створений навчально-консультативний центр Глухівського державного педагогічного університету, в якому навчається близько 15% випускників та працівників училища.

Викладачі мають можливість підвищувати свій фаховий рівень, викладаючи дисципліни в університеті.

Професії

будівельного напрямку

**МУЛЯР, МОНТАЖНИК З МОНТАЖУ
СТАЛЕВИХ ТА ЗАЛІЗОБЕТОННИХ
КОНСТРУКЦІЙ, ЕЛЕКТРОЗВАРНИК РУЧНОГО
ЗВАРЮВАННЯ**

Загальна характеристика професій

Напевно, небагато знайдеться на землі ремесел, які могли б позмагатися віком з ремеслом муляра. Тисячі тисяч мулярів з покоління в покоління, від батька до сина передавали таємниці свого нелегкого ремесла. "Поема в камені", "симфонія вулиць" - якими тільки високими словами не нагороджують поети й художники Санкт-Петербург і Венецію, Єреван і Париж, Краків і Бухару...

І всі ці чудеса створили кам'яних справ майстри, прості робітники. При цьому майстер-муляр сам виконував всі підготовчі роботи: готував розчин, доставляв його на робоче місце вручну. У наш час праця муляра змінилася: кваліфікований муляр позбувся підсобних робіт, розчин готується в заводських умовах, будівельні матеріали подаються до робочого місця муляра підйомними кранами. Муляр наших днів - це будівельник, що зводить будинки й споруди із природних і штучних будівельних матеріалів. Виробничі операції муляр виконує за допомогою ручних інструментів: кельми, молотка-кирочки, розчинової лопати й розшивки. У сучасному будівництві знайшло поєднання цегельної кладки з монтажем збірних сталевих та залізобетонних конструкцій. Цьому мулярів навчають одночасно з освоєнням основної професії у результаті чого вони одержують професію «Муляр; монтажник з монтажу сталевих та залізобетонних конструкцій». У результаті чого поряд із цегельною кладкою він встановлює залізобетонні перекриття, дахи, великопанельні перегородки, сходові марші й інші, збірні деталі й конструкції.

Ті, хто сьогодні з гордістю називають себе мулярами, дбайливо зберігають і розвивають традиції минулого, винаходять свої новаторські прийоми, щедро діляться знаннями й досвідом з молодим поколінням. З давніх часів професія муляра стала однією із найпочесніших, якою залишається й донині.

МУЛЯР

Загальна характеристика професії

Сьогодні професія муляра дуже престижна і шанована суспільством. Саме він втілює в життя ідеї архітекторів і проектувальників, зводить просторові конструкції промислових споруд, будівлі суспільно-побутового призначення та житлові будинки. Муляр приймає участь майже в усіх будівельних операціях. Ця професія дуже важлива: саме він відповідає за те, наскільки комфортно будуть почуватися люди у збудованому помешканні, як

довго воно слугуватиме. Працює муляр, в основному, кельмою, розрівнює розчин на стіні, заповнює ним вертикальні шви кладки та забирає його надлишок з лицевої сторони стіни. В своїй роботі виконує різні види робіт:

- зводить і ремонтує житлові будинки, мости, промислові та інші споруди з природних і штучних будівельних матеріалів;
- здійснює кладку несучих стін, фундаменту, арок, зведень, колон, бере участь в установці віконних і дверних коробок;
- робить конопатку і заливку швів у збірних залізобетонних конструкціях;
- при кладці стін повинен витримувати необхідну товщину і рівність шва, перевіряти відповідність горизонтальності і вертикальності рядів проектним вимогам;
- проектувати зведення кутів і згинів стіни цілих, половинок і четвертинок цеглини;
- бере участь у ремонті: залатує «дірки», при дотриманні «швів» і «стику» старої кладки;
- виробничі операції виконує за допомогою ручних інструментів: кельми, молоточка-кирки, ковша-лопати;
- може працювати як в приміщенні, так і на відкритому повітрі (можливо, на висоті);
- високої продуктивності праці муляри досягають тільки при скоординованій роботі в бригаді і в парі, як правило, муляр працює разом з підручним робітником, що має нижчу кваліфікацію.

Освітня підготовка

Загальнопрофесійні знання з дисциплін:

- інформаційні технології;
- основи правових знань;
- основи електротехніки;
- основи галузевої економіки;

- спеціальна технологія;
- матеріалознавство;
- професійна етика та культура спілкування;
- основи санітарії та гігієни;
- креслення;
- загальноосвітні предмети;
- охорона праці.

Повинен знати:

- основні властивості стінових матеріалів і розчинів, а також гідроізоляційних матеріалів, застосування для ізоляції фундаментів і стін;
- прості системи кладки і перев'язування швів, прийоми кладки простих стін;
- способи розстілання розчинів на стіні і розкладання цегли;
- основні види деталей і збірних конструкцій, застосованих при зведенні цегляних будівель і споруд;
- правила роботи пневматичним та електрофікованим інструментом;
- вимоги до якості цегляної кладки та збірних залізобетонних конструкцій, які монтуються в цегляних будівлях.

Повинен уміти:

- вести кладку простих стін із цегли та дрібних блоків під тинькування або з розшивкою швів за ходом кладки;
- заповнювати каркасні стіни;
- виконувати роботи по влаштуванню фундаментів з бутового каменю та цегляного щебеню під залив;
- виконувати роботи по влаштуванню цементної стяжки;
- виконувати роботи по влаштуванню горизонтальної гідроізоляції фундаментів рулонними матеріалами;
- забивати цеглою та бетоном бопрозень, гнізд та отворів;
- пробивати пройоми в цегляних та бутових стінах за допомогою механізованого інструменту.

Професійно важливі якості і особливості

Майбутній муляр повинен мати гострий зір, надійний вестибулярний та опорно-руховий апарат. Динамічна обстановка у процесі роботи вимагає вміння розподіляти й переключати увагу, а гарний окомір – визначає товщину розстеленого шару розчину. У структурі трудового процесу муляра велике

значення мають його моторні дії, для виконання яких потрібні вправність, точність і узгодженість рухів. Добре розвинений окомір при кладці цеглини, оскільки вона виробляється на око, а також при викладанні напуску, уступів, поясів та ін; розвинене відчуття часу — оцінити положення цеглини, товщину накладеного розчину і правильність інших операцій необхідно в обмежений відрізок часу. У праці муляра велику роль відіграють руки. Його діяльність складається з ряду послідовних прийомів і рухів. У роботі обох рук необхідні сила, спритність, узгодженість і взаємозаміна.

Також необхідні:

- просторова уява;
- технічне мислення;
- стійка увага;
- наочно-образна пам'ять;
- охайність;
- здатність працювати на висоті.

Медицинські протипоказання

Робота не рекомендована людям, які страждають на захворювання:

- серцево-судинної системи (гіпертонія, серцева недостатність та ін.);
- опорно-рухового апарату (які ускладнюють і обмежують рухливість рук, ніг);
- нервової системи (нав'язливі стани, непритомність та ін.);
- схильних до простудних захворювань.

ЕЛЕКТРОЗВАРНИК

Загальна характеристика професії

Зварювання – надійний та економічний спосіб нероз'ємного з'єднання деталей машин, конструкцій та споруд. Суть його – в утворенні міцних зв'язків між атомами і молекулами з'єднувальних тіл завдяки міцному зчепленню під тиском чи особливому виду деформації.

Саме в Україні вперше в світі були розроблені та стали використовуватися електричні контактно-стикозварювальні машини для точкового та багато-точкового електричного зварювання, автоматичні зварювальні апарати, створені Є.О. Патоном. Розроблені технології, створені

устаткування і матеріали, що дозволяють виконувати зварювання в найрізноманітніших умовах: на землі, під водою, у космічному просторі.

Зварникам доводиться працювати в різноманітних місцях – у цеху, на великій висоті, перекриттях споруд тощо. Їх робота вважається працею підвищеної важкості і шкідливості та вимагає багатьох знань та вмінь.

Умови роботи. Специфіка роботи.

Безпека в роботі електрозварника досягається за рахунок ретельного дотримання відповідних правил і стану зварювального устаткування. Електрозварник працює в спеціальному одязі з цупкої тканини, брезентових рукавицях, захисних окулярах зі склом-світлофільтром.

Заробіток електрозварника залежить від обсягів виконаних робіт, кваліфікаційного розряду та спеціалізації підприємства, де він працює. Чим вища кваліфікація електрозварника тим вища його тарифна ставка. Як правило, тарифна ставка зварника вища на 15% від тарифної ставки будь якого робітника такого самого розряду.

Привабливі риси і позитивні сторони:

- достатньо безпечні та сучасні умови праці;
- постійне професійне зростання;
- можливість працювати за кордоном без додаткової підготовки;
- можливість відкрити приватне підприємство;
- високо оплачується;
- користується широким попитом в машинобудуванні та будівництві.

Повинен знати:

- будову різної електрозварювальної і газорізальної апаратури, плазмотронів, автоматів та напівавтоматів для механізованого зварювання в середовищі захисних газів і під шаром флюсу, особливості зварювання та електродугового стругання на змінному і постійному струмі;
- основні закони електротехніки у межах роботи, яку виконує;
- види дефектів у зварних швах і методи щодо їх запобігання і усунення;
- основи знань про зварюваність металів, механічні властивості металів, які зварює;
- принцип підбирання режиму зварювання за приладами, марки і типи електродів;
- основи знань про методи одержання та зберігання найбільш розповсюджених газів;
- процес газового різання легированої сталі, кольорових металів і сплавів.

Повинен уміти:

Виконувати ручне дугове та плазмове зварювання середньої складності деталей, вузлів, конструкцій і трубопроводів з конструкційних сталей, чавуну, кольорових металів і сплавів, складних деталей, вузлів, конструкцій і трубопроводів з вуглецевих сталей першої – четвертої групи зварюваності у всіх просторових положеннях зварного шва.

Виконувати ручне, кисневе, плазмове, фігурне різання на переносних, стаціонарних і плазморізальних машинах, у різних положеннях складних деталей з різних сталей, кольорових металів і сплавів за розміткою.

Виконувати киснево-флюсове різання деталей з високохромистих і хромистонікелевих сталей і чавуну.

Виконувати автоматичне і механізоване зварювання середньої складності та складних апаратів, вузлів, конструкцій, трубопроводів з різних за хімічним складом сталей, чавуну, кольорових металів і сплавів.

Виконувати автоматичне зварювання складних будівельних і технологічних конструкцій, які працюють в умовах динамічних навантажень. Виконувати ручне електродугове, повітряне стругання складних і відповідальних деталей з різних сталей, чавуну, кольорових металів і сплавів у різних положеннях. Зварювати конструкції з чавуну.

Наплавляти дефекти складних деталей машин, механізмів. Читати креслення складних зварних металоконструкцій (з наявністю основних місцевих і додаткових проекцій).

Професійно важливі якості і особливості

Професія вимагає від працівника певних індивідуально-психологічних якостей. Електрозварник повинен мати добру зорово-рухову, короткочасну та оперативну пам'ять, зосередження та стійкість уваги, практичне мислення, розвинену просторову уяву, високий невербальний інтелект.

Електрозварник – емоційно-стійка, вольова, спокійна і впевнена в собі людина.

Медичні протипоказання

Робота не рекомендована людям, які страждають на захворювання

- серцево-судинної системи (гіпертонія, серцева недостатність та ін.);
- опорно-рухового апарату (які ускладнюють і обмежують рухливість рук, ніг);
- нервової системи (нав'язливі стани, непритомність та ін.);
- схильних до простудних захворювань.

Перспективи:

В сучасних умовах потреба в робітниках цієї професії постійна і має тенденцію зростати. Електрозварник, як правило, знаходить роботу без ускладнень в будівельних організаціях, на будівництві, на фабриках, заводах, ремонтних майстернях, на станціях технічного обслуговування тощо.

Ризик безробіття у зварників мінімальний і пов'язаний, в першу чергу, з недостатньою кваліфікацією та досвідом роботи.

МОНТАЖНИК З МОНТАЖУ СТАЛЕВИХ ТА ЗАЛІЗОБЕТОННИХ КОНСТРУКЦІЙ

Загальна характеристика професії

Впровадження нових технологій із застосуванням елементів, що збираються, збільшило обсяг монтажно-складальних операцій у будівельних роботах. Це стало причиною появи нової професії – монтажник з монтажу сталевих та залізобетонних конструкцій. Монтажники цього фаху працюють на складанні житлових будинків, промислових і громадських споруд. Вони збирають корпуси будівель, використовуючи складові елементи (блоки, панелі), що виготовляються на заводах, укладають фундаментні блоки, монтують шляхопроводи, гідротехнічні споруди, промислові печі, опори електромереж, мостів та ін. Вперше застосували монолітні залізобетонні конструкції у 1986 році в Німеччині.

Повинен знати:

- основні види деталей сталевих та збірних бетонних та залізобетонних конструкцій;
- види основного такелажного та монтажного обладнання та пристроїв;
- правила транспортування та складання конструкцій та виробів;
- способи тимчасового кріплення конструкцій;
- прості способи перевірки щільності зварювальних швів;
- основні властивості та марки бетонних сумішей;
- правила підготовки поверхонь для ізоляції;
- будову електрифікованих та пневматичних інструментів та правила роботи з ними;
- способи захисту металу від корозії.

Повинен уміти:

- зачищати стики зібраних конструкцій;
- кріпити монтажні болтові з'єднання;
- встановлювати самонарізуючі болти;
- укладати плити дорожніх покриттів;
- тимчасово кріпити конструкції;
- замонолічувати бетоном стики;
- забивати цеглою або бетоном кінці балок, борозни, гнізда, вибоїн та отворів;
- монтувати збірні перегородки та внутрішні стіни з гіпсових панелей на металевому каркасі;
- герметизувати стики спеціальними герметиками.

Професійно важливі якості і особливості

Специфіка монтажних робіт вимагає від монтажника наявності певних індивідуально-психологічних та особистісних якостей: розвинений окомір, координацію та точність рухів (щоб керувати кранівником, який подає конструкцію у монтажну зону, та встановити її у передбаченому за проектом місці); розвинену просторову уяву (щоб розбиратися в кресленнях та уявити загальний вигляд споруди). розподіл і концентрація уваги, оперативної і довготривалої пам'яті. Певні вимоги ставляться і до інтелектуального розвитку монтажника. Послідовність виконання робіт завжди обумовлена технологією, але монтажнику доводиться під час роботи вносити до неї певні зміни, зважаючи на існуючі обставини.

Медичні протипоказання

Робота не рекомендована людям, які страждають на захворювання:

- серцево-судинної системи (гіпертонія, серцева недостатність та ін.);
- опорно-рухового апарату (які ускладнюють і обмежують рухливість рук, ніг);
- нервової системи (нав'язливі стани, непритомність та ін.);
- схильних до простудних захворювань.

Перспективи

Професії муляра, електрозварника, монтажника мають сталий попит на ринку праці. Працевлаштуватись спеціалісти можуть в будівельних організаціях, на підприємствах різних форм власності. Електрозварник – одна

з найбільш дефіцитних на світовому ринку праці професій, попит на її представників дуже великий.

Розмір заробітку робітника залежить від його кваліфікації. Кваліфіковані спеціалісти нині успішно трудяться на будівництві і опорядженні об'єктів не лише в Україні, а й за її межами, що свідчить про їх високу професійну підготовку.

Споріднені професії:

- монтажник з монтажу сталевих та залізобетонних конструкцій;
- електрозварник;
- бетоняр;
- штукатур;
- стропальник.

СТОЛЯР БУДІВЕЛЬНИЙ, ТЕСЛЯР

Julia_Ljuwa

Загальна характеристика професії

Існують ремесла, без яких важко уявити собі історичне буття народу – землероб, гончар, коваль. На Київській Русі споконвіку у пошані було столярно-теслярське ремесло.

У краю лісів, гірських рік, дерево і сокира ставали таким же необхідним знаряддям праці, як плуг чи серп. З глибини часів дійшли до нас основні прийоми та знаряддя столярно-теслярського ремесла. На Закарпатті, де завжди було багато деревини, ці професії славляться особливо.

Професія столяр-тесляр не втрачає своєї актуальності і в наш час. Будь-яке будівництво не може обійтися без умілих рук столяра чи тесляра, без їх кмітливості і професіоналізму.

Професія столяра-тесляра є вдалим поєднанням родинних професій, представляючи унікального співробітника, що займається як безпосередньою підготовкою лісоматеріалу до подальшого використання, так і майстра з конструювання і збірки дерев'яних об'єктів за заздалегідь розробленим ескізом.

Робота тесляра, як правило пов'язана з механічною обробкою дерева і перетворенням необробленої деревини в деталі, конструкції та будматеріали. А столяр займається виготовленням меблів, дверей, вікон, арок, сходів та інших виробів з масиву деревини з можливим застосуванням фанерування шпонування та ламінування.

Тесляр

Виконує теслярні та опалубні роботи, обробляє лісоматеріали верстатом, ручним способом, електрифікованим інструментом; споруджує риштування зовні будівель, підмостки, споруджує опалубку, за допомогою якої споруджують стіни, перекриття, колони.

Важко перерахувати всі сфери застосування столярних виробів, але особливо велике їх значення в будівництві, де не можливо обійтись без дерев'яних вікон і дверей, наличників, підлог, плінтусів. Навіть зараз, в роки широкого розмаху будівництва із збірних залізобетонних елементів, роль будівельного столяра-тесляра дуже значна.

Столяр-тесляр бере участь у спорудженні і ремонті житлових будинків, мостів та інших споруд; - зводить стіни з колод, настиляє підлоги, встановлює віконні рами і двері, паркани і т. п.; виготовляє і добирає пролітні будови балочних мостів, веде підготовку дерев'яних опор ліній зв'язку і електропередачі. Виконує різноманітні операції по роботі з лісоматеріалом:

обтісування, розпилювання, свердління отворів, з'єднання елементів дерев'яних конструкцій, обробка захисними речовинами.

Умови роботи. Специфіка роботи

При організації столярних робіт у будівництві широко застосовується бригадний спосіб організації праці. Серед бригад, де працюють столяри, є спеціалізовані, до складу яких входять саме столярі, теслярі, і комплексні, до яких входять робітники різних спеціальностей. Існують також комплексні бригади кінцевої продукції, які працюють на будівництві об'єкту з початку до її здачі. Кількість робітників, що входять до бригади, залежить від характеру та обсягу робіт на конкретному об'єкті і може складати 7-35 чоловік. Бригада складається з ланок, в кожній з яких по 3-5 чоловік. Очолює бригаду бригадир, тобто робітник високої кваліфікації, що має організаторські здібності, добре знає технологію столярних робіт, нормування і оплату праці, правила експлуатації обладнання, норми техніки безпеки та виробничої санітарії.

Одна чи дві ланки столярів-теслярів входять до комплексної бригади і разом з іншими робітниками виконують свою частку загальнобудівельних робіт. Спеціалізована бригада столярів може працювати на будівництві, наприклад, житлових дерев'яних будинків поруч із спеціалізованою бригадою теслярів.

Продуктивність праці в комплексних бригадах на 10-15% вища, ніж у спеціалізованих. Це пов'язано із застосуванням в них прогресивних технологій організації праці, сучасного механізованого та автоматизованого інструменту, передових методів праці.

Столяр працює як у приміщенні, так і на відкритому повітрі. Спеціалізація робочого місця залежить від типу виробництва. Праця столяра відноситься до середнього ступеня важкості та напруженості. Обмежень щодо статі немає, але працюють столярами в основному чоловіки. Більшість деревообробних верстатів створюють при роботі значний шум. Тривала дія шуму шкідливо діє на здоров'я працюючих. При використанні несправного обладнання може виникати вібрація, яка через конструкції і підлогу передається робітнику.

Щоб бути здоровим і працездатним, столяру необхідно дотримуватися правил техніки безпеки та виробничої санітарії. Тільки так можна надійно захистити себе від травм і аварій.

Привабливі риси і позитивні сторони

- постійне професійне зростання;
- можливість отримати навички суміжних професій;

- можливість відкрити приватне підприємство;
- висока заробітна платня та цінність виготовленої продукції;
- користується широким попитом.

Історія виникнення професії

Вже з давніх-давен існували різноманітні спеціальні пристрої для обробки деревини, якими користуються донині. Чи у змозі був творець пилки чи сокири передбачити наслідки свого винаходу, який можна вважати одним з найважливіших відкриттів людства. Розвиток господарства сприяв виникненню більш досконалих столярно-теслярських інструментів і продуктивних верстатів. Технічний прогрес на цьому, звичайно, не зупиниться, і в майбутньому з'явиться більш потужне та продуктивніше обладнання, нові технології обробки деревини.

Столярно-теслярське ремесло, як правило, було сімейним надбанням і передавалося від батьків до дітей протягом кількох поколінь. Для роботи теслярі і столяри об'єднувались в артілі, що вели будівельні роботи від початку до кінця. Всю роботу артілі очолював староста – найбільш досвідчений і кваліфікований її член, який не тільки керував роботою, але й навіть частково виконував функції архітектора. Та з плином часу життя вносило зміни в столярну справу. Наприклад, знайдений пергамент, де згадуються перші рамні з'єднання дерев'яних вікон, датується 800 р. до Різдва Христового. В цих сувоях вперше говориться про школу столярів і теслярів і демонструються виконані від руки креслення інструментів, якими обробляли перші віконні рами. І лише з розвитком інших матеріалів, наприклад, металів і перш за все скла, виникло вікно в його сучасному розумінні. Так, наприклад, в середньовічних церквах чи будинках аристократів були популярними, як ознаки багатства, дерев'яні вікна з вітражами зі свинцевими з'єднаннями. У XIV-XV ст. у віконні рами, виготовлені столярами, вставляли слюду і риб'ячий пухир, а з XVI ст. у великих містах з'являлися скляні вікна. І лише індустріалізація XVIII і початку XIX століття, а також інтенсивне формування комунального будівництва, вплинуло на розвиток системи вікон, які, між іншим, зустрічаються і сьогодні. Технологічні зміни, індустріальне домобудівництво зруйнувало звичні уявлення про столярне виробництво. Тепер більшість столярних виробів виготовляються в заводських умовах за допомогою відповідних механізмів і машин, а на будову надходять готові стінові панелі з встановленими віконними заскленними блоками. Водночас праця столяра безпосередньо на будівельному майданчику значно полегшилася завдяки використанню механізованого та електрифікованого інструменту.

Зараз з поширенням індивідуального житлового будівництва різко виріс попит на оригінальні високоякісні столярні вироби. Праця столяра-тесляра стала більш творчою, відповідальною.

Освітня підготовка

Загальнопрофесійні знання з дисциплін:

- інформаційні технології;
- основи правових знань;
- основи галузевої економіки;
- спеціальна технологія;
- матеріалознавство;
- професійна етика та культура спілкування;
- основи санітарії та гігієни;
- креслення;
- загальноосвітні предмети;
- охорона праці.

СТОЛЯР БУДІВЕЛЬНИЙ

Повинен знати:

- основні властивості деревини;
- способи приготування столярного клею;
- основні породи та дефекти деревини;
- правила поводження з електроінструментами;
- способи виготовлення з'єднань і збирання елементів столярних виробів;
- способи забивання окремих місць деревини.

Повинен уміти:

- виконувати столярні роботи;
- обробляти деревину електроінструментом і вручну;
- виготовляти і встановлювати прості столярні вироби.

ТЕСЛЯР

Повинен уміти:

- виконувати теслярські і опалубочні роботи;

- виконувати роботи по влаштуванню рулонних поверхонь насухо з пришивкою цвяхами і поверхонь із штучних матеріалів.

Повинен знати:

- основні види лісоматеріалів і властивостей деревини; основні породи і вади деревини;
- способи обробки лісоматеріалів;
- правила переміщення і складання вантажів малої маси;
- основні елементи дерев'яних частин будинків, дерев'яних конструкцій і вимог, які пред'являються до їх якості;
- способи влаштування каркасів стін, чистих обшивок і влаштування тимчасових споруд.

Медичні протипоказання

Робота не рекомендована людям, які страждають на захворювання:

- захворювання бронхолегеневої системи;
- захворювання серцево-судинної системи;
- хвороби опорно-рухового апарату з порушенням рухових функцій;
- цілковите порушення охоплюючих і утримуючих функцій кисті;
- виражене порушення функцій вестибулярного апарату;
- епілепсія;
- стійке зниження слуху;
- захворювання шкіри у різко виражених формах;
- алергія на деревний пил;
- слабкий зір.

Професійно важливі якості і особливості

- фізична витривалість;
- точний окомір;
- сила і рухливість кистей рук, тулуба, ніг;
- розвинене відчуття рівноваги;
- просторова уява;
- хороша концентрація і розподіл уваги;
- хороша наочно-образна і рухова пам'ять.

Перспективи

Потреба у столярах на ринку праці постійна і досить висока. Столяри будівельні, верстатники, мебльовики, червонодеревники без особливих ускладнень вирішують проблему працевлаштування.

Випускники професійно-технічних училищ, підготовка яких велася за замовленням промислових підприємств, установ, організацій, працевлаштовуються згідно попередніх угод.

Ймовірність працевлаштування випускника училища, який займався на загальних підставах, залежить від набутої під час навчання і виробничої практики кваліфікації, практичних навичок і досвіду роботи, від того, якими суміжними професіями за час навчання він оволодів.

Висококваліфіковані столяри мають можливість у порядку міждержавного обміну робочою силою працевлаштуватися в районах інтенсивного будівництва за межами України (Росія, Чехія, Польща, Ізраїль)

Споріднені професії

- столяр-паркетник;
- реставратор дерев'яної архітектури;
- модельник по дерев'яних моделях;
- столяр-мебляр.

ШТУКАТУР, МАЛЯР, ЛИЦЮВАЛЬНИК-ПЛИТОЧНИК

Загальна характеристика професій

Будівельники завжди були і є носіями добра і благополуччя людей. Це завдяки будівельникам невпізнанно змінює образ наша Земля, її міста і села.

Будівництво – одна з галузей матеріального виробництва, в якій зайняті робітники багатьох професій: штукатури, маляри, плиточники, тощо. Професія опоряджувальника дуже почесна у будівництві.

У загальному обсязі будівництва опоряджувальні роботи займають значну частину, тому зниження їхньої вартості і трудомісткості має важливе значення для інтенсифікації будівництва і можливе лише за умов максимального застосування в роботі сучасних опоряджувальних машин і механізмів, нових матеріалів і форм організації праці.

Нині на будівельних майданчиках працюють тисячі опоряджувальників, багато з них закінчили професійно-технічні училища. Для успішного виконання завдань кожен будівельник, зайнятий на опоряджувальних роботах, має добре опанувати технологію їх виконання, будову і роботу задіяних машин і механізмів, передові методи організації праці.

Опоряджувальні роботи - штукатурні, облицювальні, плиткові, малярні виконуються після закінчення всіх загальнобудівельних, санітарно-технічних та електромонтажних робіт. Після опоряджувальних робіт у будинку його приміщення набувають закінченого вигляду, створюються потрібні санітарно-гігієнічні та естетичні умови для життя, праці і відпочинку людей.

Оздоблювачі завершують будівельний процес і підготовлюють будинки до експлуатації.

Штукатур – це перший фахівець, від якості роботи якого залежить естетичний вигляд будинку.

Маляр - це фахівець будівельного профілю, від вміння, професійних навичок та естетичного смаку якого залежить остаточний вигляд приміщення чи будинку.

Плиточник — його основна робота, це облицювання плиткою стін та підлоги будинків і т.п. Люди цієї професії часто працюють в будівельних і монтажних організаціях, а також на промислових підприємствах.

Важливо і те, що, набувши майстерності з цих професій, можливо власними силами переобладнати будинок на свій розсуд і смак.

Загальнопрофесійні вимоги

Повинен знати:

- Правила читання простих будівельних креслень.
- Причини виникаючих неполадок устаткування при виконанні опоряджувальних робіт.
- Види недоліків опоряджувальних робіт, причини їх виникнення, методи попередження і ліквідації.
- Правила роботи і догляду за обладнанням і інструментом.
- Вимоги до якості виконаних робіт, в тому числі по суміжних операціях і процесах.
- Досвід роботи новаторів і передовиків виробництва.
- Раціональна організація праці на своєму робочому місці.
- Сигналізація, правила управління підйомно-транспортним обладнанням і правила стропильних робіт.
- Безпечні і санітарно-гігієнічні методи праці, основні засоби і прийоми попередження і гасіння пожеж на своєму робочому місці.
- Виробничу інструкцію і правила внутрішнього трудового розпорядку.

Повинен уміти:

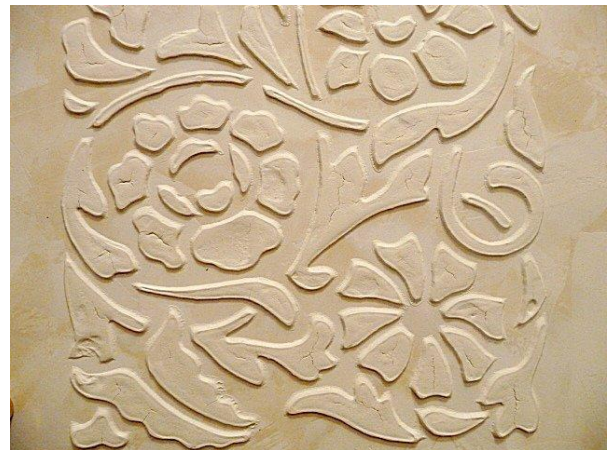
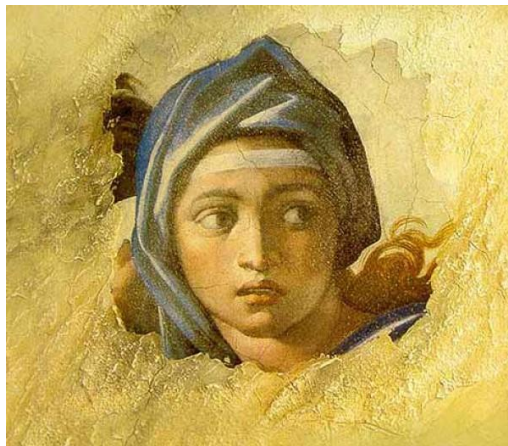
- Читати прості будівельні креслення, визначати по кресленнях види опорядження поверхонь.
- Виявляти і ліквідовувати неполадки поточного характеру, які виникли в процесі механізованого інструменту і машин для опоряджувальних робіт.
- Попереджати і ліквідовувати недоліки опоряджувальних робіт.
- Використовувати передові методи і досвід роботи новаторів.
- Бережно і раціонально використовувати матеріали, енергетичні та матеріальні ресурси.
- Виявити потребу в матеріалах.
- Своєчасно і раціонально підготувати до роботи і виконувати прибирання робочих місць.
- Підготувати до роботи устаткування, інструмент і пристосування для оздоблювальних робіт і тримати їх в належному стані.
- Дотримуватись правил безпеки праці і внутрішнього розпорядку.

- Користуватися засобами попередження і гасіння пожежі.
- Керувати робітниками низьких розрядів при виконанні опоряджувальних робіт.

Історія виникнення професії

Будівельник – дуже древня професія. Історія будівельного мистецтва бере свій початок з найдавніших часів і нерозривно пов'язана з історією розвитку людського суспільства. Першим вчителем будівничих була природа, яка їх оточувала. З тієї пори, як людина будує, її думки невпинно працюють над створенням нових, поліпшенням існуючих знарядь праці, над пошуками складних форм споруд, над зведенням їх у короткі терміни, із меншими витратами засобів і зусиль.

Вже близько п'яти тисяч років тому при будівництві застосовували штукатурку з гіпсу. На території нашої країни штукатурку використовували в VI столітті до нашої ери. У будинках, побудованих ще в п'ятому тисячолітті до н. е. стіни були оштукатурені гіпсовим розчином, а поверхи пофарбовані. На шари фарби нанесені зображення язичницьких богів та інших персонажів. Фарбування стін проводилося і в Древньому Китаї, тільки штукатурка не наносилася, а фарбували дерев'яні стіни.

Храми та ошатні будівлі середньовічних міст були облицьовані мармуром або покриті різнокольоровою штукатуркою, всередині були виконані різноманітні малярські роботи. До кінця XI століття, коли Київська Русь досягла зеніту своєї могутності і культурного розквіту, поряд з поліпшеною обробкою, живописом, мозаїкою і облицюванням керамічними плитами, широко застосовували вапняну штукатурку. Але в більшості випадків такі фахівці працювали окремо і коли з'явилися люди, які були і штукатурами і малярами, сказати неможливо. На території нашої країни у професійно-технічних училищах таких спеціалістів почали готувати в 1932 році.

Штукатур

Загальна характеристика професії

Штукатур – це перший фахівець, від якості роботи якого залежить естетичний вигляд будинку, свою назву професія отримала від основного матеріалу, з яким доводиться працювати. Щоб досягти високої якості штукатурних робіт, особливо при оздобленні кутів або складних профілів поверхні, представнику цієї професії потрібно докласти чимало вольових зусиль. Йому мають бути притаманні витриманість, наполегливість та терпіння.

Умови роботи. Специфіка роботи.

Робітник працює в приміщенні і на відкритому повітрі, можлива також робота на висоті (з лісів і люльок), в незручній позі.

У будівництві застосовують дві форми заробітної плати: погодинну та підрядну. Найбільш ефективною вважається підрядно-преміальна, за якою оплата проводиться за виконання завдання.

Освітня підготовка

Загальнопрофесійні знання з дисциплін:

- інформаційні технології;
- основи правових знань;
- основи електротехніки;
- основи галузевої економіки;
- спеціальна технологія ;
- матеріалознавство;
- професійна етика та культура спілкування;
- основи санітарії та гігієни;
- креслення;
- загальноосвітні предмети;
- охорона праці.

Повинен знати:

- види основних матеріалів, що застосовуються для виконання штукатурних робіт та виготовлення гіпсових плит для коробів вентиляції;
- найменування та призначення ручних інструментів та пристроїв;

- способи приготування розчинів, крім розчинів для штукатурки спеціального призначення та декоративних;
- способи підготування поверхонь під штукатурку.

Повинен уміти:

- виготовляти вручну та прибивати дранкові щити, очеретяне плетиво та поштучну дрань;
- прибивати ізоляційні матеріали та металеві сітки;
- готувати вручну сухі суміші за заданим складом;
- завантажувати бункер-живильник матеріалами при пневматичному подаванні гіпсу або цементу;
- набивати цвяхи та обплітати їх дротом;
- насікати поверхні вручну;
- пробивати гнізда вручну з установлюванням пробок;
- проціджувати та перемішувати розчини;
- транспортувати матеріали у межах робочої зони.

Загальнопрофесійні вимоги

- раціонально та ефективно організовувати працю на робочому місці;
- додержуватись норм технологічного процесу;
- не допускати браку в роботі;
- знати й виконувати вимоги нормативних актів про охорону праці і навколишнього середовища, додержуватись норм, методів і прийомів безпечного ведення робіт;
- використовувати в разі необхідності засоби попередження і усунення природних і непередбачених негативних явищ (пожежі, аварії, повені тощо).

Медичні обмеження

Робота не рекомендована людям, які страждають на захворювання:

- захворювання опорно-рухового апарату;
- хвороби шкіри і суглобів;
- хвороби, що супроводжуються втратою свідомості;
- хронічний бронхіт;
- бронхіальна астма;

- алергічні захворювання;
- нервово-психічні захворювання.

Професійно важливі якості і особливості

- фізична витривалість;
- рухливість тіла і рук, їх координація;
- відчуття рівноваги;
- хороший зір (гострота, кольоророзрізнення);
- розвинена суглобово-м'язова і тактильна чутливість;
- хороший лінійний окомір;
- наочно-образне мислення і пам'ять;
- охайність;
- художній смак.
- творча уява;
- уважність;
- здатність працювати на висоті.

Перспективи

Професія будівельника - опоряджувальника має сталий попит на ринку праці. Працевлаштуватись будівельник може в будівельних організаціях, на підприємствах різних форм власності.

Розмір заробітку штукатура залежить від його кваліфікації. Бригадири за керівництво бригадою одержують додаткову плату, яка залежить від кількості працюючих в бригаді.

Кваліфіковані спеціалісти нині успішно трудяться на будівництві і опорядженні об'єктів не лише в Україні, а й за її межами.

Споріднені професії

- інженер-будівельник;
- інженер-кошторисник;
- інженер-проектувальник;
- архітектор;
- виконроб;
- головний інженер;
- каменярь;
- штукатур, облицювальник-плиточник.

МАЛЯР

Загальна характеристика професії

Працює в будівельних організаціях, ремонтно-будівельних та житлово-комунальних управліннях. Він готує під фарбування бетонні, дерев'яні та металеві конструкції. Поверхні фарбує вручну або за допомогою валиків, фарбопультів, пістолетів та інших пристроїв, наклеює шпалери. Він володіє прийомами роботи з високоякісною та декоративною штукатуркою, а також прийомами багатобарвного фарбування фасадів будівель спеціальними синтетичними розчинами.

Повинен знати:

- види основних матеріалів і сумішей, що застосовуються під час виконання малярних та шпалерних робіт;
- способи підготовки поверхні для фарбування та обклеювання;
- найменування та призначення ручного інструменту та пристроїв;
- основи електротехніки;
- правових знань;
- галузевої економіки;
- будівельне креслення.

Повинен уміти:

- виконувати найпростіші роботи під час фарбування, обклеювання та ремонту поверхонь.

Професійно важливі якості і особливості

- хороший естетичний смак;
- окомір;
- координація рухів рук;
- творча уява;
- уважність;
- охайність;

- здатність працювати на висоті.

Медичні протипоказання

Робота протипоказана людям із захворюваннями:

- органів дихання (хронічний бронхіт, хронічна пневмонія та ін.);
- серцево-судинної системи (гіпертонія, серцева недостатність та ін.);
- органів травлення (хронічні захворювання печінки та ін.);
- опорно-рухового апарату (що обмежують рухливість рук, ніг);
- нервової системи (нав'язливий стан, непритомність та ін.);
- шкіри (дерматити, екзема та ін.)

Перспективи

Заробіток маляра визначається формою власності та спеціалізацією підприємства, організації, установи, де він працює. Малярі, які працюють на будівництві, отримують більший заробіток, ніж їх колеги, що працюють у ЖЕКах і обслуговують житлові будинки. Заробіток у різних регіонах України може значно відрізнятись. Приблизний заробіток маляра 3-4 розряду складає 2000-2500грн. і більше. Професія маляра користується попитом на ринку праці і є дуже актуальною.

Споріднені професії

- штукатур-маляр, маляр будівельний, будівельник обробник;
- інженер-будівельник;
- інженер-кошторисник;
- інженер-проектувальник;
- архітектор;
- виконроб;
- головний інженер;
- каменяр.

ЛИЦЮВАЛЬНИК-ПЛИТОЧНИК

Загальна характеристика професії

Облицьовує плиткою стіни будинків, опори мостів та ін., а також внутрішні приміщення. Сортиє керамічну плитку за розміром, кольором, сортом. Укладає керамічну плитку. Для цього готує розчини, очищує поверхні, ріже плитку за розмірами. Може укласти килимову кераміку за заданим малюнком. Ремонтує облицьовані поверхні.

Освітня підготовка

Повинен знати:

- види матеріалів, які використовуються при облицьовуванні;
- способи розмітки і розбивки горизонтальних, вертикальних і криволінійних поверхонь;
- правила приготування розчину вручну;
- способи встановлення і кріплення фасонних і прямих плиток, правила ремонту і заміни плиток.

Повинен уміти:

- сортувати плитку за розміром, кольором та сортом;
- готувати вручну, відповідно до заданого складу розчини, сухі суміші та мастики;
- підготовляти поверхні основи під облицьовування плиткою.

Професійно важливі якості і особливості

- високий рівень розвитку концентрації і стійкості уваги (здатність зосереджуватися на одному об'єкті при одночасному відволіканні від інших і утримувати увагу тривалий час, не відволікаючись);
- гарні зір і окомір;
- розвинута увага до деталей;
- розвинуте просторово-образне мислення;
- творчі здібності;
- високий рівень розвитку тонкої моторики і спритність (тонка моторна координація, точність рухів);
- здатність тривалий час займатися монотонною роботою (виконання часто повторюваних рухів);
- здатність сприймати і розрізняти широкий спектр кольорів і відтінків;
- охайність;
- організованість;
- чіткість, зібраність;
- оригінальність, спритність;

- почуття гармонії і смаку;
- креативність;
- уважність;

Медичні протипоказання

Робота не рекомендована людям, які страждають на захворювання:

- органів дихання (схильність до простудних захворювань, хронічна пневмонія та ін.);
- опорно-рухового апарату (хронічний ревматизм і ін., а також захворювання, які обмежують рухливість рук);
- серцево-судинної системи (серцева недостатність, пороки серця та ін.);
- нервової системи;
- порушення вестибулярного апарату.

Перспективи

Лицювальник-плиточник може працювати у комерційних та приватних структурах, де заробітна плата визначається контрактом і залежить від обсягу виконаної роботи. Приблизна заробітна плата лицювальника-плиточника 3-4 розряду 2500-3500грн. і більше.

Взагалі професія лицювальника-плиточника добре оплачується і набуває престижності.

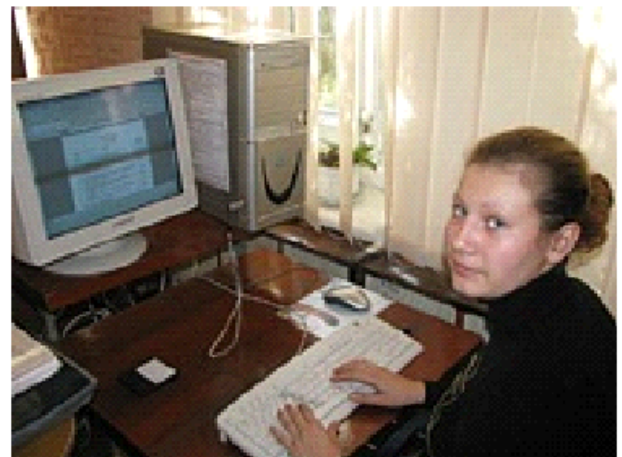
Будівельні організації України, домобудівні комбінати, ремонтні та експлуатаційні управління міст і сіл відчують постійну потребу в фахівцях цієї професії.

Споріднені професії:

- лицювальник - мозаїчник,
- паркетник,
- штукатур-маляр,
- плиточник - фасадник,
- каменярь.

Професії сфери послуг та легкої промисловості

**ДІЛОВОД; СЕКРЕТАР-ДРУКАРКА; СЕКРЕТАР
КЕРІВНИКА (ОРГАНІЗАЦІЇ, ПІДПРИЄМСТВА,
УСТАНОВИ)**

myJulia.Ru

Загальна характеристика професії

Кваліфікований секретар - права рука керівника, його незамінний помічник і, звичайно ж, обличчя фірми. Вважається, що це суто жіноча професія, проте секретарями можуть бути і чоловіки.

Ділова сфера – одна з основних життєво необхідних галузей діяльності людства. Саме за допомогою ділових паперів встановлюються офіційні, службові, ділові контакти між людьми.

Особливості сучасного діловодства полягають, насамперед, у переведенні його на державну мову, широкому застосуванні комп'ютерних систем оброблення та друкування документів, необхідності дотримання вимог чинних державних стандартів, впровадження раціональних прийомів роботи з документами в процесі управлінської діяльності.

Професія «Секретар керівника», не дивлячись на свій солідний трьохсотрічний стаж зараз має нову якість і є одною з надзвичайно актуальних сучасних і популярних професій серед молоді.

Секретар керівника організації, підприємства, установи – це професія, яка включає в себе багато функцій. Це не тільки адміністративний робітник, його функції набагато ширші: він організовує службові відрядження і конференції, займається зовнішніми зв'язками, приймає гостей або клієнтів, які відвідують підприємство, офіс, фірму.

Від його роботи залежить престиж фірми, офісу.

Сучасний секретар керівника – це людина, без якої неможливе життя сучасної системи управління організацій різного рівня: фірми, банку, державного та приватного підприємств, вищого навчального закладу, школи, підприємств соціально-культурного призначення. Завжди можна виділити щось спільне, що об'єднує їх, незалежно від рівня, рангу, або призначення. Це – обробка документів, адже різні прийняті управлінські рішення повинні бути зафіксовані в документах і доведені до відповідних виконавців.

Секретар керівника оформляє різні документи, працює з кореспонденцією, веде протоколи, контролює виконання рішень. Через нього здійснюється зв'язок керівника із підлеглими та зовнішнім світом. Від вміння секретаря керівника орієнтуватися в складному потоці інформації, правильно та чітко класифікувати інформацію залежить оперативність роботи не тільки відділів, а й всього підприємства.

Історія професії

Слово «секретар» походить від середньовічного «secretarius» і спочатку означало довірену особу.

Секретарі з'явилися в Стародавньому Римі як охоронці чужих секретів. Потім із секретарів виділилися нотаріуси. А самі секретарі з довірених осіб королів, царів, герцогів і перів поступово перетворилися в діловодів. Традиційно в ролі секретарів виступали чоловіки. І тільки в кінці XVIII століття з'явилися жінки-секретарі.

В Росії посада секретаря з'являється в XVIII столітті, спочатку як посада особистого секретаря імператора.

В першій чверті XVIII століття секретар стає посадовцем установи, і в законодавчих актах того часу обкреслені сфера його діяльності і службові обов'язки (27 лютого 1720 року був підписаний Генеральний регламент Петра I).

В даний час в словниках секретар визначається як «особа, що веде ділове листування окремої особи або якої-небудь установи, а також що відає діловодством».

Поняття секретар сьогодні достатньо складне і має багато градацій – від секретаря-помічника керівника, секретаря-референта, вченого секретаря, секретаря колегії, секретаря установи, секретаря структурного підрозділу до технічного секретаря. Звідси різноманітність їх обов'язків і прав, різні вимоги до освіти, професійних навичок.

Умови роботи. Специфіка роботи.

У обов'язки секретаря, як правило, входить:

- прийом відвідувачів, ведення діловодства (реєстрація вхідної і вихідної документації);
- обслуговування керівника (нерідко планування його робочого дня);
- прийом телефонних дзвінків, що адресуються керівникові;
- організація прийомів і нарад, замовлення готелів і авіаквитків (для керівника і для решти співробітників);
- замовлення канцтоварів і інших речей, необхідних для життєдіяльності офісу.

Привабливі риси і позитивні сторони:

- широке коло знайомств;
- володіння повною і достовірною інформацією про справи фірми;
- придбання навичок спілкування із фахівцями різних сфер діяльності;
- досвід організаційної діяльності;
- робота стабільна і не передбачає великого фізичного навантаження;
- можна суміщати роботу з навчанням.

Негативні риси професії:

- ненормований робочий день (приходити на роботу раніше керівника, а йти пізніше);
- не завжди є можливість реалізуватися;
- завжди добре виглядати і мати гарний настрій, незалежно від обставин.

Освітня підготовка

Загальнопрофесійні знання з дисциплін:

- інформаційні технології;
- основи галузевої економіки;
- основи правових знань;
- діловодство;
- комп'ютерні технології;
- офісна техніка;
- українське ділове мовлення та основи редагування службових документів;
- іноземна мова за професійним спрямуванням;
- етика та психологія ділових відносин;
- охорона праці;
- виробниче навчання;
- виробнича практика.

Повинен знати:

- постанови, розпорядження, накази; положення, інструкції та інші керівні матеріали і нормативні документи стосовно діяльності підприємства і ведення діловодства;
- структуру і керівний склад підприємства і його підрозділів;
- організацію діловодства; методи оброблення і оформлення документів;
- архівну справу;
- машинопис;
- правила користування приймально-переговорними пристроями, технічними засобами оброблення документів, усної та писемної документної інформації, комп'ютерами і друкарськими машинами;
- стандарти системи організаційно-розпорядчої документації;
- правила друкування ділових листів з використанням типових форм;
- основи етики і естетики;
- правила ділового спілкування;
- основи організації праці і управління;
- правила експлуатації обчислювальної техніки;
- основи адміністративного права і законодавства про працю.

Повинен уміти:

- виконувати функції, що включають організаційно-технічне забезпечення адміністративно-розпорядчої діяльності керівника підприємства;
- приймати кореспонденцію;
- вести діловодство, виконувати різні операції із застосуванням комп'ютерної техніки, призначеної для збирання, оброблення і подання інформації;
- готувати документи і матеріали, необхідні для роботи керівників;
- організовувати проведення телефонних переговорів керівника;
- за дорученням керівника складати листи, запити, інші документи;
- виконувати роботу з підготовки засідань і нарад, які проводить керівник;
- здійснювати контроль за виконанням працівниками підприємства виданих наказів та розпоряджень;
- вести контрольно-реєстраційну картотеку;
- забезпечувати робоче місце керівника необхідними засобами організаційної техніки, канцелярським приладдям, створювати умови, що сприяють його ефективній роботі;
- друкувати за вказівкою керівника службові матеріали, необхідні для його роботи;
- організовувати приймання відвідувачів;
- формувати справи відповідно до затвердженої номенклатури, забезпечувати їх зберігання і в установлені строки здавати до архіву;
- копіювати документи на ксероксі.

Професійно важливі якості і особливості

- здатність до тривалої концентрації уваги;
- хороша довготривала і оперативна пам'ять;
- емоційна стійкість;
- толерантність;
- навички ділового спілкування;
- конструктивне сприйняття критики на свою адресу;
- ініціативність;
- організованість;
- відповідальність;
- пунктуальність;
- працьовитість;
- сумлінність;
- чуйність і вміння адаптуватися;
- скромність;
- охайність;
- доброзичливість.

Медичні протипоказання

Діяльність не рекомендується людям, які страждають на захворювання:

- органів дихання (бронхіальна астма, туберкульоз та ін.);
- серцево-судинної системи (порок серця, гіпертонія та ін.);
- нервової системи (неврози, менінгіт, пухлини та ін.)

Перспективи

Які перспективи кар'єрного зростання існують у секретаря? Секретар - один з тих професіоналів, у якого існує відразу дві гілки розвитку кар'єри. Тобто, розвиватися можна по адміністративній лінії, а можна по лінії конкретної спеціалізації. Розвиток кар'єри секретаря по адміністративній гілці припускає, що секретар з часом може вирости в помічника керівника або в офіс-менеджера. В даному випадку йде мова про офіс-менеджера в його західному розумінні, тобто без виконання секретарських функцій. Розвиток по конкретній спеціалізації припускає, що з часом секретар стає асистентом конкретного відділу(маркетингу, продажів, персоналу, бухгалтерії) і далі молодшим співробітником, а потім і фахівцем цього відділу.

Якщо вибрано розвиток по адміністративній гілці, то є також подальші можливості для зростання, але істотно менше. Посада помічника керівника - сама високооплачувана з усіх позицій секретаря. У офіс-менеджера перспектив дещо більше. Через якийсь час, за бажанням, можна розвиватися по лінії управління персоналом, обійняти керівну посаду(адміністративний директор) та ін.

Споріднені професії

- диспетчер на телефоні;
- референт;
- секретар-друкарка;
- співробітник довідкової служби.

КРАВЕЦЬ, ЗАКРІЙНИК

Загальна характеристика професій

Працівники швейної галузі - творчі особистості, які поширюють моду на одяг у суспільстві. Усім відоме прислів'я: "За одягом зустрічають, за розумом проводжають". Ці слова влучно демонструють багатовікове прагнення людини справляти своїм виглядом приємне враження на тих, хто її оточує.

Швейні вироби, в сучасних умовах виробництва, випускаються масово. І тут незамінною є одна із професій - кравець. Працюють кравці на швейних фабриках, в ательє індивідуального пошиву одягу. Основу технологічної праці кравця становить виготовлення виробів із різноманітних тканин. Процес пошиття здійснюється за допомогою універсальних і спеціальних швейних машин, прасок і пресів, швейного приладдя. Хоча професія кравця фізично не важка, але вимагає сумлінності, акуратності, зорово-моторної координації та точності рухів, швидкої реакції.

Мода тісно пов'язана зі способом життя суспільства, особистості. Кравці повинні пам'ятати, що мода створюється для особистості. В усі часи у суспільстві панували певні погляди, думки, художнє уявлення щодо одягу. Усе це тісно пов'язане з професією кравця - людини, завдяки праці та фантазії якої наші бажання втілюються в життя. Адже саме кравець власноручно знімає мірки з фігури людини, створює креслення виробу - викрійки та розкрій тканини, може дати кваліфіковану пораду щодо вибору фасону, підбору матеріалу, що найбільш вдало пасуватиме замовнику. Професія кравця - це втілення краси, сучасного художнього стилю, результатом якої є різноманітний одяг, без якого неможливо обійтися; вона є одночасно однією з найдавніших і найсучасніших, оскільки потреба в кравецьких послугах існує постійно.

Закрійника можна сміливо називати художником. Він все життя працює, не покладаючи рук, над покращенням крою, слідкує за культурними дослідженнями в галузі моди. Тільки закрійник може вирішити як пошити сукню, щоб і пасувала вам, і сиділа вільно. Він знімає необхідні мірки, замальовує вибраний варіант фасону, складає паспорт замовлення, виготовляє лекала для розкрою, виконує економну розкладку лекал на тканині і проводить розкрій, розподіляє операції пошиття між майстрами кравецької бригади.

Кравці, закрійники керуються у своїй роботі тим, що усім нам - чоловікам і жінкам - для успіху у справах необхідні не лише розум, досвідченість, почуття гумору, але і вміння добре одягатися.

Уміння шити не раз рятувало наших жінок у часи тотального дефіциту та несмаку запропонованих державою швейних виробів. А сьогодні ці вміння, як ніколи, до речі, особливо для тих, хто прагне одягтися недорого, проте зі смаком. У народі говорять – у дівчини повинен бути особистий лікар, адвокат і кравець. То чому б не стати для себе, а також для багатьох жінок тим самим особливим і талановитим кравцем?

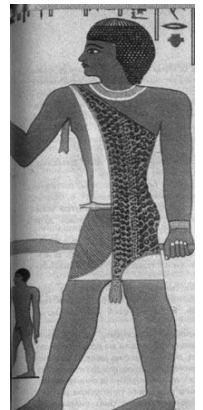
Історія професії

В усі часи у суспільстві панували певні погляди, смаки, художнє уявлення про одяг. І все це пов'язано з професією кравця. Вона є однією із найдавніших і одночасно однією з найсучасніших і найнеобхідніших людям професій. Результатом праці кравця є різноманітний одяг.

Одяг — це один з елементів матеріальної культури людства. Він відображає суспільний лад, ступінь розвитку людського суспільства, економіки і техніки, своєрідність національної культури окремих народів, особливості побуту, природні умови, художні смаки і традиції народів. Зміна форм і вдосконалення одягу відбуваються на кожному етапі розвитку людського суспільства.

Простими видами одягу людина користувалася вже в епоху пізнього палеоліту. Про це свідчать результати археологічних розкопок. Серед предметів стародавніх людей, знайдених ученими-археологами, були виявлені кам'яні шкрябання для обробки тваринних шкур і кістяні швейні голки.

У цей період історії цивілізації костюм виконував лише одну функцію — захист тіла людини від різних дій агресивного йому зовнішнього середовища.

Процес вдосконалення “костюмних” матеріалів спричинив і розвиток самого костюма. Напевно відомо, що в епоху неоліту почали складатися основні типи одягу, який, як це не дивно, існує і не втрачає своєї актуальності і понині.

Цікаво, що в цей історичний період услід за диференціацією людського суспільства виникає і розділення одягу по різних ознаках: статевому, соціальному, майновому.

Стаючи складнішим і різноманітнішим, одяг починає набувати нового значення. Тепер воно, крім виконання вже відомих функцій, несе інформацію про естетичні уявлення людей. Красу навколишньої природи первісний кравець прагне перенести в свої костюми. Він вже не просто задовольняється виготовленням одягу, але і особливо і досить майстерно її прикрашає.

Протягом тисячоліть кравці робили це вручну. І лише в минулому столітті з'явилися перші швейні машини, що виконують цю роботу значно швидше і якісніше.

Перший проект машини для пошиву одягу запропонував у кінці XV ст. Леонардо да Вінчі.

У 1755 році німець Карл Вейзенталь винайшов швейну машину, в якій використовувалась голка з вушком посередині. Вона копіювала принцип ручного утворення стібків. В 1834 році американець Уолтер Хант винайшов голку з вушком на загостреному кінці і човниковий пристрій. Його швейна машина була першою машиною човникового стібка, в якій використовувалась і верхня і нижня нитка. У 1844-1845 роках інший американець Еліас Хоу, якого по праву вважають батьком сучасної швейної машини, використовуючи принципи роботи машини Уолтера Ханта, зробив у ній ряд вдосконалень і створив стабільно працюючу швейну машину човникового стібка.

З тих пір швейні машини постійно удосконалювались. Особливий успіх мала побутова швейна машина Ісаака Зінгера, який, вдосконаливши машину Еліаса Хоу і створивши власне підприємство, почав випускати швейні машини у великій кількості. З 1870 року фірма "Зінгер" розширилась не тільки у США, але й відкрила свої філіали у різних країнах світу, в тому числі і в Росії (м. Подольськ)

Умови роботи. Специфіка роботи

Кравці і закрійники працюють як індивідуально, так і на підприємствах легкої промисловості та побутового обслуговування.

Виробляють вони швейні вироби різного асортименту, вміють працювати на швейних машинах різного призначення, а також в процесі роботи виконують регулювання та усунення дрібних неполадок машин, визначають якість крою і готового виробу.

Швейне виробництво є одним з найскладніших і трудомістких. Доля ручної праці на допоміжних операціях перевищує 80 відсотків, незважаючи на те, що швейне виробництво достатньо оснащене сучасними швейними машинами, напіваавтоматами і автоматами, які полегшують працю кравців і швачок. Це в першу чергу обумовлено тим, що одяг, як предмет першої необхідності дуже і дуже різноманітний. Крім великої кількості загальних вимог, що ставляться до одягу: простота, вишуканість, гарний зовнішній вигляд, відповідність своєму призначенню, задоволення естетичних потреб людей, міцність, надійність в експлуатації, здатність зберігати форму у процесі носіння, ремонтоздатність, гігієнічність тощо, він має відповідати ряду вимог, що визначаються уподобаннями, смаком, модою і постійно змінюються. Це приводить до того, що механізація і автоматизація швейного виробництва постійно відстає від них.

Трудова діяльність кравця здійснюється в спеціалізованих центрах, які оснащені сучасними швейними машинами, підйомно-транспортними пристроями, раціонально обладнаними робочими місцями, забезпеченими технічною документацією (технологічними картами, інструкціями).

Щоб бути здоровим і працездатним кравцю необхідно дотримуватись правил техніки безпеки та виробничої санітарії. Тільки так можна надійно захистити себе від травм.

Праця кравця належить до розряду фізичної праці середньої тяжкості. Кравцями одягу можуть працювати як жінки, так і чоловіки різного віку. Ніяких обмежень щодо віку і статі немає.

Освітня підготовка

Загальнопрофесійні знання з дисциплін:

- інформаційні технології;
- основи правових знань;
- основи галузевої економіки;
- конструювання та моделювання одягу;
- технологія виготовлення одягу;
- історія одягу;
- технологія розкрою;
- спеціальний малюнок;
- загальноосвітні предмети;
- охорона праці.

Загальнопрофесійні вимоги

- раціонально і ефективно організовувати працю на робочому місці;
- додержуватись норм технологічного процесу;
- не допускати браку в роботі;
- знати й виконувати вимоги нормативних актів про охорону праці і навколишнього середовища, додержуватись норм, методів і прийомів безпечного ведення робіт;
- використовувати в разі необхідності засоби попередження і усунення природних і непередбачених негативних явищ (пожежі, аварії, повені, тощо);

КРАВЕЦЬ

Повинен знати:

- асортимент одягу, сучасну технологію виконання ручних, машинних, волого-теплових операцій на різних видах матеріалів;
- вимоги державних стандартів, технічних умов до виготовлення швейних виробів;
- умовні позначення і крейджані знаки на деталях виробів після примірок, відновлення крейджаних ліній та позначок;
- назви деталей крою, вимоги до їх якості;
- конструкцію та складові частини деталей виробів вказаного асортименту;
- швейні матеріали, їх призначення, основні властивості;
- призначення та властивості клейових матеріалів;
- будову і призначення швейних машин, прасок, інструментів, необхідних для виготовлення одягу;
- правила експлуатації швейного обладнання, види та призначення приладів малої механізації;
- способи лагодження одягу;
- етапи підготовки виробу до примірок;
- дефекти готових швейних виробів, причини їх виникнення, заходи з попередження та способи їх усунення.
- основи образотворчої грамоти.

Повинен уміти:

- виготовляти швейні вироби (халати, нічні сорочки, піжами, сукні, блузи, спідниці на підкладці, брюки чоловічі та жіночі без підкладки та на підкладці, чоловічі сорочки, жилети, жакети, піджаки, плащі, куртки, демісезонні пальта та напівпальта) за індивідуальними замовленнями або в бригаді з розподілом праці виконувати всі види ручних робіт;
- виконувати всі види волого-теплових робіт з використанням сучасного обладнання (з виконанням операцій декатування, відпарювання, зняття лас); з'єднувати машинними строчками деталі виробу (на універсальному та спеціальному швейному обладнанні); обробляти крайовими швами зрізи деталей; оздоблювати вироби строчками, додатковими деталями та фурнітурою;
- обробляти петлі ручним або машинним способами, пришивати гудзики;
- готувати вироби до примірок індивідуально або в бригадах з розподілом праці; проводити лагодження швейних виробів середньої складності з використанням машинних та ручних робіт;
- виконувати та читати ескіз моделі;
- усувати неполадки в роботі швейного устаткування;
- чистити вироби в готовому вигляді.

ЗАКРІЙНИК

Повинен знати:

- основи конструювання та розкрою;
- технологію розкрою, шиття, ремонту, поновлення і перешиття виробів пальтово-костюмного і платтяного асортименту;
- нові технології розкрою та моделювання одягу;
- новітнє обладнання, що застосовується в даній галузі;
- сучасні напрями моделювання одягу;
- властивості застосування матеріалів, що використовуються;
- прогресивні методи конструювання та розкрою;
- єдині методи зняття мірок;
- технологію розкрою, пошиття і ремонт натільної та постільної білизни, корсетних виробів, одягу;
- особливості вибору моделей, моделювання їх для замовників різного віку, фігур та зовнішності;
- способи усування дефектів та підготовки виробів для примірювання, підгонки виробів на фігурі;
- способи раціонального використання матеріалів і норми витрат матеріалів на вироби; методи розкроювання тканин;
- техніку замальовування моделей, діючу технічну документацію;
- кращий досвід роботи за професією на підприємствах, в установах, організаціях даної та суміжних галузей, конкуруючих фірм в інших країнах;

- економічні досягнення необхідні для успішного виконання професійних завдань і обов'язків;
- призначення, порядок встановлення і перегляд норм праці, тарифних ставок, посадових окладів, розцінок, виробничі (експлуатаційні) інструкції, інструкції з охорони праці, пожежної безпеки та правила внутрішнього трудового розпорядку;
- норми ділової поведінки;
- основні положення і порядок підготовки, перепідготовки та підвищення кваліфікації працівників.

Повинен уміти:

- розкроювати при пошитті і перекроювати під час ремонту, поновленні, перешиванні виробів одягу пальтово-костюмного та платтяного асортименту;
- знімати мірки за силуетними основами лекал, наданих моделюючими організаціями;
- вибирати фасони виробів, проводити примірку виробів на фігурі замовника, вміти ставити відповідні позначки та підрізувати деталі після примірки;
- видавати готові вироби замовникам, узгоджувати з замовниками характер ремонту виробів пальтово-костюмного та платтяного асортименту;
- виявляти дефекти матеріалів чи виробів принесених для ремонту, поновлення, перешивання – під час роботи під керівництвом закрійника більш високої кваліфікації;
- перевіряти готові вироби за естетичними та конструктивними показниками;
- раціонально і ефективно організовувати працю на робочому місці, дотримуватись норм технологічного процесу, застосовувати способи і прийоми запобігання відмов технологічних систем і виникнення браку;
- виконувати вимоги нормативних актів щодо охорони праці і навколишнього середовища, правил безпечної експлуатації устаткування, машин, механізмів;
- користуватися засобами колективного та індивідуального захисту;
- дотримуватись норм, методів і прийомів безпечного ведення робіт;
- здійснювати заходи для поліпшення умов праці, передбачених трудовим та колективним договорами і правилами внутрішнього трудового розпорядку;
- використовувати в разі необхідності засоби попередження і усунення природних і непередбачених виробничих негативних явищ (пожежі, аварії тощо).

Медичні обмеження:

Професія кравця протипоказана людям, які страждають:

- захворюванням легенів;
- захворюванням серцево-судинної системи;
- гіпертонічною хворобою;

- психічними розладами;
- слабким зором (гострота зору з корекцією нижче 0,8 на кращому і нижче 0,5 на гіршому оці);
- дальтонізмом;
- порушеннями опорно-рухових функцій, особливо кистей рук;
- судинними захворюваннями кінцівок;
- органічними ураженнями центральної нервової системи;
- епілепсією;
- захворюваннями шкіри;
- захворюваннями нирок;
- погіршенням слуху.

Професійно важливі якості і особливості

Для будь-якої професії художнього профілю важливими вважаються природні нахили до творчої діяльності. У її представників повинен бути постійний інтерес до нового, здатність легко відмовлятися від стереотипів, звичного способу мислення, шукати нові варіанти, нові шляхи вирішення задач.

Крім того, до професійно важливих якостей можна віднести наявність добре розвинутої уяви, образного мислення, пам'яті, зорового сприйняття, розвинутого окоміру і нормального кольоросприймання, розвинутого художнього смаку.

У кравця повинні переважати наочно-образна пам'ять - запам'ятовування деталей виготовлюваних виробів, хімічних, фізичних і механічних властивостей оброблюваних виробів, просторового співвідношення частин і деталей тощо, наочно-дійове, наочно-образне мислення та просторова уява. Успішному виконанню роботи сприяють такі якості особистості, як несприйнятливість до перешкод, що проявляється у здатності зберігати зосередженість в умовах дії різних перешкод; витривалість; кравцеві необхідна висока працездатність, терпіння, посидючість, вміння протистояти втомі в умовах монотонності і одноманітності виконуваних робочих рухів; швидкий темп професійних дій відповідно до ритму конвеєра; урівноваженість — якість, що передбачає зібраність і витримку, дозволяє встановити рівномірний темп роботи; працелюбність, добросовісність, чесність, акуратність, ретельність. Крім того, у кравця має бути добре розвинутий естетичний смак і почуття прекрасного.

Перспективи

По закінченню навчального закладу учні працевлаштовуються на швейних підприємствах, ательє мод чи приватних швейних майстернях. Заробітна плата за фактично виконану роботу.

В час економічної кризи із добрими знаннями, вміннями та навичками обслуговувати можна клієнтів і вдома. Виготовляти та оздоблювати ручною та машинною вишивкою будь-який виріб із асортименту легкого жіночого одягу. Ці вироби можна реалізувати в спеціалізовані магазини або через мережу Інтернет.

Із досконалим знанням своєї професії кваліфікована кравчиня чи вишивальниця завжди зможе отримувати гідну оплату своєї праці.

Споріднені професії

- модельєр;
- стиліст;
- вишивальниця;
- дизайнер.

КУХАР

Загальна характеристика професії

У композитора для запису музичної мелодії існує сім нот, у художника для створення картини – сім основних кольорів, а в кухаря для приготування страв – чотири основні смаки: солодкий, кислий, солоний та гіркий.

Поєднуючи їх, та використовуючи широку гаму ароматів майстер-кухар володіє секретом дії магії смаку та ароматів на емоційну сферу людини. Та чи не творча сторона кулінарного мистецтва залучила до цієї сфери діяльності вчених, композиторів та письменників. Кулінарію, поправу, вважають десятою музою, яка допомогла людині впевнено крокувати до високого кухарського мистецтва. Шлях до нього починається з малого: з уміння нарізати овочі, красиво викласти гарнір, акуратно полити страву соусом. Зробити перші кроки в країну кулінарних звершень ви зможете навчаючись у професійному навчальному закладі.

Технологічний процес приготування їжі складається з кількох стадій та операцій. Кухар, насамперед, виконує такі операції: прийом сировини, її переробка, зберігання продуктів; приготування холодних закусок, гарячих страв, випічка з борошна; оформлення страв для їх роздачі. Основні операції кухар виконує вручну. Але сьогодні вже більшість трудомістких операцій здійснюють машини, механізми та автомати.

Предметами праці кухаря є: харчові продукти та напівфабрикати. Засобами праці кухаря є: кухонний інструментарій та обладнання.

"Матеріал" для своїх страв кухар бере у вигляді звичайних продуктів. Основний інструмент кухаря — так звана "кухарська трійка". Вона складається з трьох ножів: великого, середнього та малого. Однак деякі форми нарізування виконуються і за допомогою інших інструментів: наприклад, виїмок — ножів у вигляді ложки з гостро заточеними краями, карбувальних ножів — з жолобками на лезі. Таке нарізування застосовують для приготування порційних та банкетних страв).

Умови роботи. Специфіка роботи

Праця кухаря належить до розряду фізичної праці середньої тяжкості. Кухарем можуть працювати як жінки, так і чоловіки різного віку. На підприємствах громадського харчування застосовують такі види робочих

графіків: лінійний чи змінний (всі працівники починають і закінчують роботу одночасно); стрічковий, поточний, ступінчастий (передбачає вихід працівників у різний час з тим, щоб в години "пік" забезпечити найшвидше обслуговування); двобригадний (для підприємств, що працюють в дві зміни); комбінований (для підприємств, що працюють більше 12 годин, наприклад ресторани); сумарного обліку робочого часу (для підприємств, де працівника не можливо забезпечити роботою рівномірно протягом місяця чи року, наприклад вагонів-ресторанів).

У кухарів 8-годинний робочий день в одну чи дві зміни (залежно від розпорядку роботи закладу). У приватних кафе чи ресторанах режим та темп роботи кухар встановлює сам, виходячи з потреб і можливостей.

Науково-технічний прогрес змінює людську працю, перекладаючи на плечі машин та механізмів багато трудомістких, фізично важких робіт. Внаслідок перетворень праці людини у сфері громадського харчування на засадах сучасної техніки піднімається престиж професії. При цьому усуваються відмінності між розумовою та фізичною працею. Робітник насамперед спостерігає за роботою технічних засобів, проводить їх регулювання, налагодження. Зникли такі професії важкої, виснажливої праці, як опалювач печей, зольник. Зараз на підприємствах громадського харчування практично немає теплового обладнання на твердому паливі.

Підвищуються технічна оснащеність підприємств та рівень механізації праці. Тонни картоплі за день може почистити картоплечистка. Для переробки м'яса застосовують м'ясорубки різних систем, машини для формування котлет. Для приготування кулінарних виробів використовують електричні машини (наприклад, жарові обертальні, електричні печі). У технологічному процесі приготування страв застосовують апарати інфрачервоного нагріву. Вони призначені для приготування м'ясних та рибних кулінарних виробів (шашликів, відбивних, шніцелів), виробів з птиці. Для теплової обробки харчових продуктів усе ширше використовуються надвисокочастотні печі. В них теплова обробка здійснюється електромагнітним генератором. Вони використовуються для швидкого розігрівання, розморожування та приготування кулінарних виробів в буфетах, кафе та ресторанах.

Розробляються і впроваджуються поточні лінії для миття та очищення овочів, смаження виробів у фритюрі, виробництва млинців, вареників, піріжків. Для приготування холодних страв використовують яйцерізки, овочерізки, дозатори для вершкового масла тощо.

Привабливі риси і позитивні сторони:

- стабільний прибуток;
- великий попит на ринку праці.

Негативні риси професії:

- велике фізичне навантаження (стояти по вісім-десять годин біля плити);
- постійна напруга уваги;
- кухар працює в приміщенні, але умови мікроклімату несприятливі: температура повітря досягає 25-32°C, підвищена вологість повітря, протяги, перепади температури повітря, пов'язані з необхідністю переходів з гарячих у холодні цехи. Під час роботи біля плити впливає інфрачервоне (теплове) випромінювання;
- робота пов'язана із впливом інтенсивного шуму, переважно середньочастотного характеру, викликаного дією витяжної та загальнообмінної вентиляції.

Історія професії

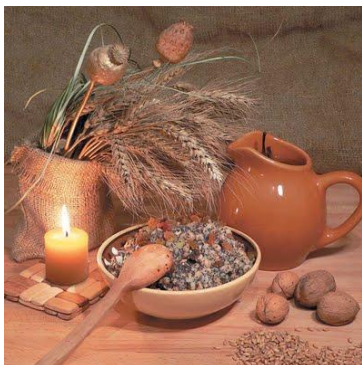
Своїм корінням кулінарія поринає у далеке минуле — туди, де горів вогонь жертовного вогнища. Найбільше у розвиток кулінарії внесли античні народи - древні греки та римляни. Добрими кулінарами греки стали не зразу. Ще у часи Гомера (VIII-IV ст. до н.е.) кулінарів не було. Професія кухаря узаконюється набагато пізніше.

Кухарську майстерність греки ставили в один ряд із музикою та поезією. Кулінари Греції зобов'язувались майже чи не професійно вивчати мистецтво та філософію. Такий порядок виник в наслідок визнання кулінарії як одного з видів мистецтва. У Давній Греції налічувалось близько 50 письменників, які присвячували кулінарному мистецтву сторінки своїх книг. За їх рецептами готувалися страви для учасників Олімпійських ігор, для літніх людей, які страждали порушеною функцією шлунку, тощо.

Древні римляни мистецтво кулінарії та хлібопечення запозичили у греків. Горох, бобові, ячмінь використовувались ними для приготування каші і коржиків. Уже у III столітті до н. е. у Римі існували кулінарні школи. Як свідчили давньоримські історики, кухарем та лікарем у цей період була чи не кожна освічена людина. Займатися приготуванням страв вважалось модною та почесною справою. Кулінарні пристрасті інколи у Давньому Римі розгорялись так, що питання кулінарного мистецтва обговорювались навіть у сенаті. Меню давньоримських цезарів складалися інколи з 60 страв.

За 2500 років людство повільно удосконалювало як свої смаки, так і тонкощі технології приготування їжі. Прикладом може бути європейська кухня, стрімкий розквіт якої припадає на епоху середніх віків та більш пізній період.

Народження кулінарного мистецтва на Русі пов'язане зі знаменитими язичницькими святами. З часом язичницькі боги були забуті, а добрі традиції – залишились. Уже в період трипільської культури (3 тис. років тому) населення Правобережної України вирощувало зернові культури — пшеницю, ячмінь, просо.

Літописи та інші писемні пам'ятки, а також археологічні розкопки свідчать про багатство і різноманітність їжі, що споживалась населенням Середньої Наддніпрянщини в період Київської Русі. Крім продуктів переробки зерна і різних овочів (капусти, ріпи, цибулі), до складу їжі входило м'ясо свійських тварин і птиць. Значне місце в харчуванні наших предків здавна займала й риба, серед якої слід назвати коропа, ляща, осетра, сома, вугра, щуку. Серед рослинної їжі стародавніх слов'янських народів перше місце відводилося хлібові, який готували з житнього та пшеничного борошна на заквасці (кислий хліб) і випікали в печах. Прісне тісто вживали у вигляді галушок та інших виробів.

Спільність походження російського і українського народів, їх матеріальної культури, створили і спільні характерні особливості їх кухонь. Українська кухня запозичила деякі страви російської кухні, які збагатили її асортимент. Це щі, солянка, пельмені, кулеб'яка та інші страви. У свою чергу з української кухні в російську ввійшли такі страви, як борщі, вареники, сирники, овочі з різною начинкою, шпиговане салом м'ясо, фарширована риба, домашня свиняча ковбаса тощо.

Освітня підготовка

Загальнопрофесійні знання з дисциплін:

- основи правових знань;
- інформаційні технології;
- основи галузевої економіки;
- технологія приготування їжі з основами товарознавства;
- устаткування підприємств харчування;
- гігієна та санітарія виробництва;

- фізіологія харчування;
- організація виробництва та обслуговування;
- облік, калькуляція і звітність;
- охорона праці.

Повинен знати:

- технологію приготування усіх видів страв та кулінарних виробів, особливості приготування національних, фірмових страв та страв іноземних кухонь;
- правила оформлення та подачі порційних страв та страв на замовлення;
- правила складання банкетного меню;
- приготування різних видів тіста та виробів з нього;
- основи, значення та технологію приготування дієтичного та дитячого харчування;
- ознаки доброякісності харчових продуктів та методи їх визначення;
- умови, строки зберігання та реалізації сирової та готової продукції, напівфабрикатів;
- вихід готових виробів;
- санітарно-гігієнічні правила утримання продуктів, кухні, та службових приміщень;
- правила особистої гігієни;
- правила використання та призначення обладнання, виробничого інвентарю, інструментів вимірювальних приладів, посуду, тари;
- дотримуватись правил охорони праці, внутрішнього розпорядку і вимог пожежної безпеки.
- правила теплової обробки харчових продуктів та напівфабрикатів;
- прийоми та послідовність виконання операцій з первинної обробки м'яса, риби, овочів, круп та інших продуктів; асортимент напівфабрикатів з котлетної маси та правила їх приготування;
- види каш та правила їх варіння;
- прийоми варіння овочів;
- кулінарне призначення окремих харчових продуктів;
- ознаки доброякісних продуктів та органолептичні методи їх визначення;
- призначення обладнання, виробничого інвентарю, інструментів, вимірювальних приладів, посуду, тари;
- правила приготування страв з концентратів, а також правила роздачі страв масового попиту.

Повинен уміти:

- варити картоплю та овочі, бобові, макаронні вироби, каші;
- смажити млинці, оладки;

- запікати овочеві та круп'яні вироби;
- формувати та панірувати напівфабрикати з котлетної маси;
- виконувати допоміжні роботи з приготування страв та кулінарних виробів (просмажування, протирання);
- проводити первинну кулінарну обробку сировини (овочів, круп, м'ясних та рибних продуктів), включаючи розморожування м'яса та риби, обробку субпродуктів;
- приготування страв з концентратів, порціонування.

Медичні протипоказання

Робота не рекомендується людям, що страждають такими захворюваннями:

- органів дихання;
- серцево-судинної системи;
- органів травлення;
- нирок і сечовивідних шляхів;
- опорно-рухового апарату;
- нервової системи;
- хвороби шкіри з локалізацією на кистях рук;
- бактеріоносійство.

Професійно важливі якості і особливості

Специфічні вимоги висуваються і до пам'яті кухаря. У нього повинна бути розвинута довготривала, мовно-логічна пам'ять. Адже йому необхідно знати склад їжі (страв), її калорійність, фізіологію харчування, санітарію та гігієну, товарні властивості продуктів, правила складання меню.

Кухар повинен мати добру зорову, образну пам'ять, адже він повинен пам'ятати і зовнішній вигляд страв. В його пам'яті зберігаються еталони кольору, форми, величина харчових продуктів і страв. Але найголовніше - він повинен пам'ятати еталони, «зразки» смакових і ароматичних композицій.

Найактивніше кухар використовує оперативну пам'ять, готуючи різні страви в певній послідовності, згідно з рецептами їх приготування. У професії кухаря завжди є місце фантазії, творчості, винахідливості. Ось чому він повинен володіти елементами творчого мислення.

Вимоги до емоційно-вольової сфери

Психічний стан (бадьорість або втома, задоволення своєю роботою, активність) також має важливе значення в роботі кухаря.

Він повинен бути стриманим та терплячим, доброзичливим. Він може почути від відвідувачів не тільки слова подяки, але й слова невдоволення. Адже смаки у людей різні. Отже, кухарю потрібно бути спостережливою людиною, психологом і педагогом, щоб вчасно відчувати настрій відвідувача і знайти підхід до нього.

Медичні вимоги

Професія кухаря пов'язана з роботою в гарячих цехах. Кухар повинен мати добре здоров'я для того, щоб витримувати іноді немале фізичне навантаження. Окремі операції потребують докладання фізичної сили, наприклад розрубання м'яса. Часто доводиться переносити важкі предмети.

Вимоги щодо схильностей та інтересів

Той, хто хоче оволодіти професією кухаря, повинен любити готувати їжу, цікавитись технологією її приготування, мати творчу уяву.

Психофізіологічні вимоги

Кухар повинен мати тонке смакове відчуття, нюх, що дозволяє безпомилково визначити свіжість і якість продуктів, ступінь готовності страв.

Під час оформлення страв кухарі повинні виявляти тонкий художній смак, застосовувати закони поєднання кольорів, форми, правильно поєднувати гарніри зі смаком, кольором та формами нарізання.

Кухар має володіти так званою кухарською хваткою: він повинен бути швидким, вправним і зібраним, а руки у нього — спритними, швидкими з гарною координацією рухів.

Кухар немов поєднує в собі двох людей: один щось ріже, смажить, змішує, а інший - дегустатор, свого роду контролер ВТК; він без кінця нюхає, куштує, щось додає і знову куштує. Ступінь готовності страви і її якість кухар визначає за виглядом і кольором (зорове сприйняття), за запахом (нюхове сприйняття), на дотик.

Вимоги до морально-ділових якостей

Акуратність, уважність, творча фантазія під час виготовлення та оформлення кулінарних виробів - основні якості, які потрібні кухарю.

Кухар повинен бути людиною високої естетичної культури, що виявляється у манерах спілкування, зовнішньому вигляді, в умінні відчувати красу, шукати та створювати її.

Мова – дзеркало культури людини. Кухар повинен досконало знати продукцію підприємства і вміти дати лаконічну та точну характеристику будь-якої страви або напою. У разі необхідності може доброзичливо поділитись з відвідувачами рецептурою страв та особливостями їх приготування.

Кухар, праця якого спрямована на задоволення потреб відвідувачів, має дотримуватись професійної етики. Людям подобаються заклади харчування, де їх привітно зустрічають та смачно годують, де вони відчують турботу та увагу.

Відчути себе бажаним гостем в їдальні відвідувачу допоможе кухар, який працює на роздачі. Від того, якою буде його майстерність приготування, оформлення та видачі страв – вміла та швидка або байдужа і недбала, залежить значною мірою настроїв відвідувача.

Професія кухаря не терпить дилетантів. Як і в усіх великих і малих справах, тут потрібна єдність багатьох чинників, головні з яких, мабуть, професійні знання всіх тонкощів кулінарного мистецтва, любов і вірність своєму покликанню.

Перспективи

Висококваліфікований кухар може займатися індивідуальною трудовою діяльністю, а за наявності організаторських здібностей створити власну структуру з виготовлення та реалізації продукції через підприємства громадського харчування та приватні підприємства харчування.

Споріднені професії

- кондитер;
- пекар;
- бармен;
- офіціант;
- ресторатор.

ПЕРУКАР(ПЕРУКАР-МОДЕЛЬЄР), ВІЗАЖИСТ

Загальна характеристика професій

Волосся - це дар природи, унікальний інструмент самовиявлення людини. У пошуках індивідуального стилю людина протягом життя експериментує зі своєю зовнішністю. За виглядом волосся визначають рівень культури, естетичного розвитку і смаку людини, її соціальний статус. Красиве волосся – предмет праці перукарів, модельєрів.

Вимоги до сучасного майстра перукарської справи дуже високі. Основні з них – глибокі теоретичні знання, володіння прийомами і методами практичної роботи .

Перукар – це винахідник, який все життя перебуває у пошуку, для того, щоб розвивати творчу фантазію, щоб творити і втілювати у життя нові образи.

Найпоширеніша і доступна спеціалізація для початківців - перукар широкого профілю. Цей фахівець не тільки стриже, фарбує, сушить і завиває волосся, але й майстерно використовує машинку і фен, знає особливості хімічних розчинів фарб і їх біологічний вплив на людину. Він працює з жінками, з чоловіками і з дітьми. Однак модельні та вечірні зачіски не входять в його компетенцію. Послуги такого роду надає перукар-модельєр. Це більш кваліфікований спеціаліст, який вміє робити не тільки стандартні стрижки, але й:

- авангардні стрижки;
- молодіжні та вечірні зачіски;
- стрижки гарячими ножицями;
- весільні укладки;
- спектральне фарбування;
- володіння технологіями провідних фірм;
- всі види завивок.

Умови роботи. Специфіка роботи.

Робота перукаря – це справжнє мистецтво, яке вимагає точності, професіоналізму і бажання бути кращим, надає можливості зробити світ прекраснішим, допомогти клієнтам стати вродливішими, впевненішими. Висококласний фахівець повинен бути в курсі актуальних напрямків, тенденцій і віянь моди.

Волосся у всіх різне: пряме, жорстке, кучеряве, неслухняне, тонке, густе - і тому потрібно завжди враховувати особливості структури волосся, гармонійність і лаконічність форм. Якщо у клієнта проблемна шкіра голови чи видимі ознаки якихось хвороб - майстер завжди має право відмовитися від клієнта.

Освоювати професію рекомендується людям комунікабельним, тактовним, делікатним і терплячим. Перукареві доведеться не лише стригти, але і спілкуватися з відвідувачем, запобігати можливим конфліктам, забезпечити перебування клієнта в перукарському кріслі максимально комфортним і приємним.

Перукар повинен бути трішки психологом, адже йому потрібно налагодити контакт з клієнтом, зрозуміти його настрій, викликати довіру.

Робота перукаря найчастіше позмінна, проходить в приміщенні. Весь день доводиться бути на ногах. У зв'язку із специфікою професії найбільше навантаження припадає на руки, що потребує великої фізичної витривалості. Влаштуватися на роботу можна в різні салони краси, перукарні тощо.

Історія виникнення професії

Перукарське мистецтво, одне з найдавніших на Землі. Його історія налічує кілька тисяч років. У 3-2-му тисячолітті до нашої ери намагалися прикрашати свою зовнішність відмінними зачісками. Волосся певної довжини, укладене особливим чином, було відмінною ознакою різних умов. По зачісках можна було визначити чи то були служителі культу, чи землевласники, чи ремісники, раби чи вільні громадяни, знатний чи бідний народ.

Зачіски виникли набагато раніше, ніж виник одяг.

Стародавній Єгипет вважається найдавнішим вогнищем цивілізації. Єгиптянам був притаманний консерватизм у виборі зачіски. Найпопулярнішою формою зачіски була трапеція. Модні і популярні кольори: чорний і темно-коричневий. Жінки завивали волосся на металевих стержнях, а як засіб для укладання використовували глину. Чоловіки носили вільно спадаюче волосся, голили бороди і вуса.

Стародавня Греція – греки дали назву правилам і методам виконання зачісок, стрижок, гоління. Греки володіли прекрасними знаннями законів і правил гармонії і естетики. Перукарським ремеслом займалися раби. Було популярне волосся довге, яке завивалося за допомогою металевих стрижня з кульками на кінцях і з ручками для тримання - називався він каламіс. Дуже довге волосся заплітали й укладали красивими пучками або робили вузли. За допомогою стрічок волосся піднімали вгору - грецький вузол. У чоловіків довге волосся підбиралося декоративною, шкіряною стрічкою.

У V столітті до нашої ери чоловіки стали носити короткі стрижки. Стриглися за допомогою вогню і кремнію. Популярні кольори - попелястий і золотистий. Використовувалися лише натуральні барвники. У V-VI столітті до нашої ери з'явилися перуки з великих кучерявих пасом волосся, носили їх тільки чоловіки. Греки створювали зачіски з урахуванням типу обличчя, фігури, віку, статури.

У Давньому Римі - панувала довгий час грецька мода, але врешті-решт римлянами був вироблений свій стиль, який перемиг грецькі канони. Чоловічі зачіски являли собою весь можливий діапазон фасонів. Популярною серед чоловіків була коротка стрижка з довгим густим чубчиком. Бороди і вуса не носили. У жінок було довге волосся, яке вкладалося в об'ємні пучки. Крім того, вони виконували дрібні завивки на волоссі. З появою світловолосих рабинь римлянки навчилися висвітлювати волосся, адже це саме таке волосся вважалося найкрасивішим.

В середньовіччя - одяг та зачіски суворо регламентувалися церквою. Волосся закривалося вуаллю і іншими головними уборами. Довге розпущене волосся могли носити тільки молоді незаміжні дівчата, а пізніше – волосся стали заплітати в коси. Найкрасивішим волоссям вважалися довге, кучеряве, золотистого кольору.

Епоха відродження - Ренесанс. Це розквіт наук, мистецтв. Чоловіки носять довге волосся до плечей, його на скронях і потилиці підстригають усередину. На чоло випускають рівно підстрижений чубок. Привабливим вважається біляве волосся. Волосся фарбується мінеральними і органічними барвниками, носять також накладне волосся яскраво-жовтого кольору. Урочисті зачіски стають високими, пишними, мають вигадливу форму. У моду ввійшло високе чоло, тому частину волосся у жінок збривали. У європейських країнах популярною була така зачіска - довгі коси, укладені навколо голови, оздоблені прикрасами.

Вивчаючи історію перукарської майстерності, можна помітити, що деякі моделі зачісок повторюються через певний час, відповідно напрямку моди.

Освітня підготовка

Загальнопрофесійні знання з дисциплін:

- інформаційні технології;
- основи правових знань;
- основи галузевої економіки;
- перукарська справа;
- матеріалознавство;
- професійна етика та культура спілкування;
- основи санітарії та гігієни;

- основи макіяжу;
- спецмалювання;
- загальноосвітні предмети;
- охорона праці.

ПЕРУКАР

Повинен знати:

- будову та властивості шкіри і волосся людини;
- основи професійної етики;
- склад та властивості матеріалів та парфумерно-косметичних засобів для виконання різних видів перукарських робіт;
- основи моделювання та композиції, технологію виготовлення пастижерних виробів та доповнень;
- напрямки розвитку світової моди в галузі перукарського мистецтва та декоративної косметики.

Повинен уміти:

- виконувати послуги з миття та масажу голови;
- прості та класичні, базові та сучасні, чоловічі, жіночі та дитячі модельні стрижки із застосуванням прогресивних методів та технологічних прийомів з урахуванням індивідуальних особливостей людини;
- виконувати укладання волосся феном та пальцями рук;
- гарячу завивку волосся локонами різних видів та хвилями із застосуванням прогресивних інструментів та способів;
- прості модельні зачіски із використанням різних типів бігуді та з урахуванням індивідуальних особливостей людини;
- виготовляти пастижерні вироби та доповнення;
- виконувати послуги із холодного укладання волосся хвилями, хімічної завивки волосся різними способами;
- фарбувати волосся фарбниками різних груп, зафарбовувати сивину;
- знебарвлювати волосся, здійснювати часткове фарбування волосся;
- виконувати модельні зачіски різних типів із довгого волосся.

ПЕРУКАР-МОДЕЛЬЄР

Повинен знати:

- будову та властивості шкіри і волосся людини;
- основи санітарії та гігієни;
- склад та властивості матеріалів та парфумерно-косметичних засобів для виконання різних видів перукарських робіт;
- технологію виготовлення складних пастижерних прикрас;
- моделювання та композиції;
- напрямки розвитку світової моди в галузі перукарського мистецтва та декоративної косметики;
- основи макіяжу;
- корекцію обличчя засобами декоративної косметики;
- основи кольорознавства;
- історію розвитку зачіски.

Повинен уміти:

- виконувати послуги з миття та масажу голови, моделювати класичні, сучасні та перспективні чоловічі, жіночі та дитячі стрижки із застосуванням прогресивних методів та технологічних прийомів з урахуванням індивідуальних особливостей людини;
- персоніфікацію та розроблення нових моделей стрижок;
- виконувати укладання волосся феном та пальцями рук, а також створювати комбіновану укладку феном;
- виконувати послуги з гарячої завивки волосся локонами різних видів та хвилями, гарячої завивки із застосуванням прогресивних інструментів та способів з урахуванням індивідуальних особливостей людини та діагностики волосся;
- розробляти та моделювати зачіски із використанням різних типів бігуді з урахуванням індивідуальних особливостей людини, зачісок із застосуванням різних способів укладки та пастижерних доповнень;
- моделювати та виготовляти пастижерні вироби, доповнення та складні прикраси;
- виконувати послуги із холодного укладання волосся хвилями;
- хімічної завивки волосся різними способами із застосуванням як класичних так і прогресивних технологій;
- фарбувати всі види волосся барвниками різних груп, зафарбовувати сивину, знебарвлювати волосся, здійснювати часткове фарбування волосся, володіти сучасними способами фарбування, колоруювання;
- виконувати модельні зачіски різних типів з довгого волосся з урахуванням призначення та індивідуальних особливостей людини;
- виконувати конкурсні зачіски (жіночі та чоловічі) та бути учасником змагань з перукарського мистецтва;
- надавати консультації перукарям з виконання різних видів перукарських робіт.

Загальнопрофесійні вимоги:

- раціонально та ефективно організовувати працю на робочому місці;
- додержуватися норм технологічного процесу;
- не допускати браку в роботі;
- знати й виконувати вимоги нормативних актів про охорону праці й навколишнього середовища, додержуватись норм, методів і прийомів безпечного ведення робіт.

Медичні протипоказання

Робота не рекомендована людям, які страждають на захворювання:

- захворювання опорно-рухового апарату;
- хвороби шкіри і суглобів;
- хвороби, що супроводжуються втратою свідомості;
- алергічні захворювання;
- легеневі захворювання;
- нервово-психічні захворювання

Професійно важливі якості і особливості

- креативність;
- терпіння і витривалість;
- працьовитість;
- гумор і чарівність;
- комунікабельність;
- охайність.

Перспективи

Представники даної професії завжди затребувані, а у зв'язку з тим, що бажання людей гарно виглядати зростає, попит на них буде і далі зростати. Заробітна плата у перукарів залежить від кількості клієнтів і рівня закладу, в якому вони працюють, загалом вона не поступається середньому рівню доходів у промисловості. Перукарі, що зробили собі ім'я, мають дуже високі

заробітки, обслуговують відомих людей, беруть участь у міжнародних конкурсах. Деякі відкривають салони краси, власні студії зачісок.

Споріднені професії

- косметолог;
- візажист;
- стиліст;
- іміджмейкер.

ВІЗАЖИСТ

Багато дівчат хотіли б пов'язати свою роботу зі сферою моди, дизайну – і в цьому випадку варіантом може стати професія візажиста. Робота візажиста складається з двох етапів: коректування і поліпшення контура обличчя за допомогою макіяжу. Мода постійно змінюється, тому при накладенні макіяжу, візажист зобов'язаний враховувати не тільки індивідуальність клієнта, але і відображати напрями моди, підкреслюючи загальний стиль особи — стиль одягу і вміння поводити себе в суспільстві.

Професія візажиста не тільки цікава, але і досить складна. Щоб стати чудовим візажистом, потрібно володіти теоретичним і практичними знаннями а головне – уміти гармонійно їх об'єднувати в процесі роботи.

Треба пам'ятати – успішний візажист не може собі дозволити припуститись помилки в роботі. Тим більше, якщо він налаштований на успішну кар'єру.

Історія професії

Косметикою користуються з давніх часів. Фарба для підведення очей була знайдена в єгипетських похованнях, що відносяться до 3000 року до нашої ери. Римські дами використовували пофарбовану пудру і бронзові ложки з довгими ручками для витягу і змішування косметичних засобів. Довгий час уживання декоративної косметики вважалося аморальним: присвячена етикету книга, написана на початку століття, затверджує, що східний звичай підфарбовувати губи допускається лише на сцені. На щастя, останнім часом думка змінилася, і абсолютно усі жінки можуть вільно користуватися декоративною косметикою.

Специфіка роботи візажистом:

- середній рівень попиту на ринку праці;
- висока оплата праці.

Робота для візажиста:

Салони, модельні агентства, кіностудії, театри, телебачення і ін.

Якості, що забезпечують успішність виконання професійної діяльності:

- художні здібності;
- здатність установлювати контакти з людьми;
- розвинута творча уява;
- розвинута образна пам'ять;
- високий рівень розвитку колірного сприйняття (здатність сприймати і розрізняти широкий спектр кольорів і їх відтінків);
- почуття гармонії і симетрії;
- гарний зір.

Особистісні якості, інтереси і схильності:

- охайність;
- товариськість;
- уважність;
- терплячість;
- ввічливість.

Якості, що перешкоджають ефективності професійної діяльності:

- неохайна зовнішність;
- невміння спілкуватися з людьми;
- відсутність художніх здібностей і творчого мислення;
- нездатність тонко розрізняти відтінки колірної гами;
- відсутність естетичного смаку.

Області застосування професійних знань:

- інститути косметології;
- спеціалізовані медичні установи , які надають косметологічну допомогу (косметологічні лікарні і кабінети);
- спеціалізовані установи в сфері побутового і комунального господарства (косметичні кабінети, салони, перукарні, готелі).

Зарплата і перспективи професії візажиста:

Заробіток залежить від салону, де він працює, або платоспроможності клієнта. Велике значення мають дипломи, кубки і інші нагороди візажиста.

Велику частину робочого часу візажисту доводиться проводити на ногах. Працевлаштування можливе в салонах краси, перукарнях, при різних студіях, нерідко ці фахівці також приїжджають по виклику додому. Буває і виїзна робота – на показах мод, для різноманітних зйомок тощо. Робочий день частіше всього ненормований, визначається кількістю замовників та їх побажаннями.